Է. ՏԱՐԻ | ԹԻՒ 1,977 | Կ. ՊՈԼԻՍ, 1903 ՄԱՐՏ 21—3 ԱՊՐԻԼ | 5 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ, 1321—21 ՄԱՐԹ 1319 | ՈՒՐԲԱԹ

«بوزانتيون»
ارمنجه يومى و سياسى غزته. صاحب امتياز و مدير مسئولى
بوزانت كچيان
محل اداره‌سى باب عالى جاده‌سنده ٢٣-٢٥ نومرو
دائره مخصوصه ده در

Բիւզանդիոն

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Alı Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ՊԱՏՄԱԿԱՆ

ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆՆ ԵՒ ՀՐԷԻՑ ՊԱՍԵՔԸ

Տարւոյն եկեղեցական տօներուն մէջ, ինչպէս յայտնի է, կան որ շարժական են, կան որ անշարժ են։ Անշարժ տօներուն համար տարւոյն ամիսներուն մէջ որոշեալ թուականներ սահմանուած են, հոգ չէ թէ ի՛նչ օրի պատահին անոնք։ Այս կարգէն են, օրինակի համար, Ս. Ծննդեան տօնը, որ միշտ Դեկտ. 25 և 26ին է, Աւետման տօնը, որ միշտ Մարտ 25ին է, ևն.։ Ընդհակառակն շարժական են այն տօներն որ շաբթուան եօթն օրերէն միշտ մէկուն միայն կը տօնուին, և այս կարգէն են Ս. Յարութեան տօնը, Հոգեգալուստը, Համբարձումը, Ս. Հաղորդութեան տօնը ևն.։ (*)

Ինչպէս յայտնի է, այս տօներուն հիմն է Ս. Յարութեան տօնն որ կ'որոշէ միւս տօնական օրերը. վասն զի Յարութեան տօնէն եօթն շաբաթ ետքն է Հոգեգալստեան տօնը, և անկէց ալ տասն օր առաջ (և միշտ Եշ. օր) Քրիստոսի Համբարձման տօնը, և անկէց ալ տասն օր ետքը (դարձեալ միշտ Եշ. օր) Ս. Հաղորդութեան տօնը, ևն.։ Ս. Յարութեան տօնին թուականն այնպիսի հաշիւներու վրայ հիմնուած է որ աստղաբաշխութեան վրայ ծանօթութիւն չունեցողի մը համար բաւական կնճռոտ կ'երևին, և ատոր ալ այդպիսի հաշիւներու վրայ հիմնուած ըլլալուն—ինչպէս կ'աւանդէ մեզ Պատմութիւնը—գլխաւոր պատճառը սա՛ է որ մի՛ գուցէ այդ տօնի կիրակին Հրէից Պասեքին հանդիպի։ Արդ, ինչպէս կ'ցուցնէ այս տարւոյն Օրացոյցը, Զատիկը Ապրիլ 12ին է, այսինքն այն օրն որ Հրեաներն ալ պիտի սկսին տօնել Պասեքը, 15 Նիսան, Կիրակի։ Արդէն Գրիգորեան տոմարին մէջ ասով չորս անգամ է որ Զատկուան Կիրակին Հրէից Պասեքին հետ միևնոյն օրուան կը հանդիպի։ 1582 տարւոյն Հոկտ. 4ին էր որ Գրիգոր ԺԳ. Պապն հաստատեց Նոր Տոմարը, և արդէն 1609 տարւոյն Ապրիլ 19ին երկու տօներն ալ միևնոյն օրուան հանդիպեցան։ 1805 Ապրիլ 14ին երկրորդ անգամ պատահեցաւ նոյն բանը. և անկէ քսան տարի ետքը, այսինքն 1825 Ապրիլ 3ին երրորդ անգամ ևս պատահելէն ետքն այս անգամ 1903 Ապրիլ 12ին չորրորդ անգամ ըլլալով երկու տօները միևնոյն կիրակիին կը հանդիպին։ Իսկ Նոր Տոմարին հաստատուելէն առաջ, այսինքն Ը. Դարուն վերջէն սկսեալ մինչև Գրիգորեան Տոմարին հաստատուիլը, այդ ութ դարերուն մէջ երբեք չէ եղած որ Զատկուան Կիրակին և Հրէից Պասեքը միևնոյն օրուան հանդիպած ըլլան։ Բայց անկէ առաջ յաճախադէպ էր այդ. ութերորդ դարուն մէկ երկու անգամ պատահած է, 783 Մարտ 23ին և 743 Ապրիլ 14ին։ Է. դարուն մէջ մէկ անգամ պատահած է, 614 Մարտ 31ին, մինչդեռ Զ. դարուն մէջ՝ վեց, Ե. դարուն մէջ՝ ինն և Դ. դարուն մէջ՝ նոյնպէս ինն անգամ։ Մանաւանդ Դ. դարուն մէջ ամէն անգամ որ Հրէից Պասեքը կիրակի օրուան հանդիպած է, նոյնպէս Զատիկն ալ միևնոյն օրուան տօնած են, (այսինքն 316 Մարտ 25, 319 Մարտ 22, 323 Ապրիլ 7, 343 Մարտ 27, 347 Ապրիլ 12, 367 Ապրիլ 1, 370 Մարտ 28, 374 Ապրիլ 13, 394 Ապրիլ 2) միայն 387ին բացառաբար Հրէական Պասեքը Մարտ 21 կիրակի օրը, և Զատիկը Ապրիլ 25ին տօնած են։

Ըստ աւանդութեան, 341ին Անտիոքի մէջ գումարուած Սինոդին մէկ կանոնաթուղթին պարունակութիւնը սա է.—«Ամէն անոնք որ յանդգնին Կոստանդիանոս կայսեր ներկայութեամբ Նիկիոյ մէջ գումարեալ Ս. Սինոդին կողմէ, Փրկագործ Ս. Յարութեան տօնին նկատմամբ տրուած պատուէրը զանց առնել, Եկեղեցին պիտի արտաքսէ զանոնք, եթէ այդ մասին տրուած որոշման հակառակին յամառաբար։ Ասիկա աշխարհականաց համար է։ Բայց երբ Եկեղեցւոյ Հայրերէն եպիսկոպոս մը, քահանայ մը, կամ սարկաւագ մը այս որոշումէն ետքն համարձակի ի գայթակղութիւն ժողովրդեան և ի վրդովումն Եկեղեցւոյ յամառիլ և Հրէից հետ Պասեք տօնել, զայդպիսին Եկեղեցին հերձուածող պիտի նկատէ, վասն զի այդպիսիներն ո՛չ միայն իրենց անձերուն համար կ'մեղանչեն, այլ պատճառ կ'ըլլան շատերու գայթակղութեան և մոլորութեան»։ Այս գրութեան պէս զարմանալի է նաև չորրորդ դարուն մէջ գումարուած Նիկիոյ (325) և Անտիոքայ (341) ժողովներէն երկու տարի ետքը, այսինքն 343ին և չորս տարի ետքն ալ, այսինքն 347ին ինչպէս նաև 367ին, 370ին և 374ին, դարձեալ երկու տօները միևնոյն օրուան հանդիպեցան, հակառակ այդ ժողովներուն ըրած կարգադրութեանց, որով ուղղուած էր, իբր թէ, Զատկի տօնն հրէական Պասեքին հետ միևնոյն օրը պատահելուն առաջքն առնել։ Հետևապէս, այս եղելութիւններէն սա կ'երևի թէ նոյն այդ ժողովներուն ըրածն Յարութեան տօնը հրէական Պասեքին հետ չտօնուելու կարգադրութիւնը չէր, և իրօք ալ Նիկեական կանոններուն և ոչ մին առնչութիւն ունի Յարութեան տօնին թուականին սահմանման հետ։ Աւելի հաւանական է որ այդ ժողովներն ուզած են միանգամ ընդ միշտ կարգադրել Զատկի թուականին առթիւ արևելեան և արևմտեան Եկեղեցիներու միջև գտնուած խնդիրը։ Փոքր Ասիոյ մէջ գտնուող Քրիստոնէից մէկ մասն Հրէից հետ միևնոյն օրը կ'տօնէր Զատիկն այսինքն Նիսան ամսուն մէջ պատահած լուսնի լրման օրը, եթէ այդ՝ ըլլար իսկ շաբթուան որ օրերէն մին, մինչդեռ Քրիստոնէից մեծամասնութիւնը (Արևմտեան երկիրներու, Եգիպտոսի և Յունաստանի Քրիստոնեաները) ասոր յաջորդող կիրակին կ'տօնէին Զատիկը։ Սակայն եթէ Հրէական Պասեքը կիրակի օրուան պատահէր, ինչպէս կը ցուցնեն եղելութիւնները, Յարութեան տօնը Պասեքին հետ կ'տօնուէր անխտիր, միայն թէ մեծ կարևորութիւն կ'տրուէր սա պարագային որ լուսնի աւագ լրումը միշտ գարնան գիշերահաւասարէն ետքը տեղի ունեցած ըլլար։ Եւ որովհետև Յուլեան Տոմարը Մարտ 21ին (Նիսան 15) նշանակած էր գարնան գիշերահաւասարը, հետևապէս Քրիստոնեայք այդ օրէն ետքի լուսնի լրումը՝ աւագ լրումն լուսնի կ'համարէին։ Այսպէս՝ 292ին հրէական Պասեքը Մարտ 20 կիրակի կ'սկսէր, մինչ Քրիստոնեայք Զատիկն Ապրիլ 24ին տօնեցին 387ին Պասեքը Մարտ 21ին կիրակի հանդիպեցաւ, Քրիստոնէիցն՝ Ապրիլ 25ին։ Թէ ո՛րչափ մեծ կարևորութիւն կ'տրուէր Զատկական տօնի թուականին, զայդ կ'ցուցնէ մեզ առաքելական կոչուած կանոններէն մին զոր Տիմոթէոս Եքսիկուս անուն Հռոմայեցի աբբա մը 500 թուականին թարգմանեց յունականէն. «Երբ եպիսկոպոս մը, քահանայ մը կամ սարկաւագ մը Զատկի տօնին սուրբ օրը գարնանային գիշերահաւասարէն առաջ Հրէից հետ տօնէ, պիտի արտաքսուի։»

Ուրիշ շրջաբերական մ'ալ կայ զոր Սինոդն հանած է այս խնդրոյն առթիւ, և որուն պարունակութիւնը սա է. «Ներկայիս կուգանք ձեզ աւետել Ս. Յարութեան տօնի մասին ձեռք բերուած համաձայնութիւնը։ Ձեր աղօթից շնորհիւ է որ այս խնդիրը բարեյաջող ելք մ'ունեցաւ։ Արևելեան երկրաց մեր ամէն եղբայրներն որք Զատիկն Հրէից Պասեքին հետ կ'տօնէին յառաջագոյն, ասկէ ետքը պիտի տօնեն Հռոմայեցւոց հետ, մեզ հետ և ամէն անոնց հետ որք հին ժամանակներէ ի վեր միշտ մեզ հետ տօնեցին։»

Շատ հաւանական է սակայն որ Քրիստոնէութեան մէջ յաջորդաբար մեծ կարևորութիւն տրուած Զատկի տօնի կանոնին խստութեան՝ Հրէից դէմ ուղղելու տրամադրութիւնը Միջին Դարու մէջ էր որ աւելի սաստկացաւ։ Մեծն Կարոլոսի օրով քրիստոնէական թուականը՝ այսինքն տարիներու թիւն՝ յետ Ծննդեան Քրիստոսի հաշուելն ընդհանուրէն ընդունուած էր, և զարմանալի է որ այդ ատենէն մինչև Նոր Տոմարի հաստատութեան թուականը Քրիստոնէից Զատիկն երբեք հանդիպած չէ Հրէից Պասեքին։ Ուստի մեծ հաւանականութիւն կայ որ Միջին Դարու մէջ քրիստոնէական Եկեղեցւոյ Զատկի կանոնին հետևանքով, անկէց ետքը Զատիկն Հրէից Պասեքին հետ միևնոյն օրուան հանդիպման անկարելի ըլլալն Հրէութեան դէմ ուղղուած միջոցի մը և Հրէութեան դէմ սնուցուած ատելութեան իբր հետևանք մեկնուած և այդ բանին աւելի մեծ վաւերականութիւն մ'ընծայելու նպատակաւ, այդ խնդրոյն և Նիկիոյ ու Անտիոքի մէջ գումարուած մեծ ժողովներուն որոշմանց միջև վերաբերութիւն մը գտնել ուզուած ըլլայ։

Հրէից դէմ խուլ ատելութիւն մը ցոյց կուտայ նաև հետևեալ գիրը, զոր, որպէս թէ, Կոստանդիանոս Կայսրը ղրկած է Նիկիոյ Ժողովին ներկայ չգտնուողներուն.

«Երբ խնդիրը Ս. Զատկին վրայ եկաւ, ամենուստ պատշաճ դատուեցաւ որ այդ տօն ամէնուրեք ամէն ոք միևնոյն օրը տօնէ, վասն զի ի՛նչ կրնայ ըլլալ աւելի գեղեցիկ և աւելի վայելուչ, քան միահաղոյն և միօրինակ վայելչութեամբ հանդիսաւորել այն տօնն որով անմահութեան յոյսը կ'ընդունինք ի մեզ։ Մանաւանդ որ ամենուստ անարժան համարուեցաւ այս Ս. տօնին օրն Հրէից սովորութեան հետևիլ, անո՛նց որ սրբապիղծ ոճրագործութեամբ արատաւորած են իրենց ձեռքերն և կուրացած են հոգւով։ Անոնց սովորութիւնները թօթափելով միայն կրնանք մեր յաջորդաց աւանդել մեր Զատկական տօնին այն ճշմարիտ կարգաւորութիւնը զոր պահած ենք Քրիստոսի չարչարանաց առաջին օրէն ի վեր։ Ուրեմն պէտք չէ որ հաղորդակցութեան մէջ գտնուինք այդ ատելի Հրէից հետ, վասն զի Յիսուս տարբեր ճամբայ մը ցուցած է մեզ։ Մեր աստուածպաշտութիւնն ուրիշ աւելի օրինաւոր ու վայելուչ եղանակ մը կ'ցուցնէ մեզ, որու միաբան և միահոգի գործադրութեամբ կ'ուզենք, սիրեցեալ եղբարք, հեռանալ Հրէից գարշելի հաղորդակցութենէն։»

Եթէ Ս. Սինոդն իրօք այս ատենէն կ'խորշէր Յարութեան տօնին և հրէական Պասեքին միևնոյն ատեն հանդիպելէն, ինչպէս կ'ցուցնեն իր սա բառերը. «Պէտք չէ որ հաղորդակցութեան մէջ գտնուինք այդ ատելի հրէից հետ», այդ պարագային մէջ այնչափ գիտնականներէ բաղկացած մեծ ժողով մը—որուն մէջ Հռոմայեցիներ և Աղեքսանդրիացիներ ալ կային—անշուշտ, տեսնելով որ զատկական կանոնին համար իրենց վաւերացուցած տնօրինութիւնը կատարելապէս չհասաւ նպատակին, ուրիշ այնպիսի կարգադրութիւն մը կ'ընէին որ հրէական Պասեքը Զատկի տօնին հետ միևնոյն ժամանակ հանդիպած ատեն Զատիկը շաբաթ մը ետքը տօնուէր։ Բայց այդպիսի կարգադրութիւն մը եղած չէ. և ինչպէս տեսնուեցաւ մէկ քանի տարի ետք, հակառակ այդ մասին տնօրինուած կանոնին, Զատիկը շատ անգամ հրէական Պասեքին հետ մէկ օր հանդիպեցաւ։ Իրաց այդ վիճակէն կ'հետևի և ատոր բնաւ տարակոյս չկայ թէ Սինոդին ջանքն եղած է, պարզապէս, Կայսերական այդ շրջաբերականին սա առաջին տողերուն տրամադրութիւնն իրագործել. «Ամենուրեք ամէն ոք միևնոյն օրը տօնէ զայն, վասն զի ինչ կրնար ըլլալ աւելի գեղեցիկ և աւելի վայելուչ, քան միահաղոյն և միօրինակ վայելչութեամբ հանդիսաւորել այդ տօնը, որով անմահութեան յոյսը կ'ընդունինք ի մեզ»։ Ասկէ դուրս գտնուած՝ Հրէից դէմ թշնամալի խօսքերը կ'երևի թէ չարափոխութեան արդիւնք են և տարակոյս չկայ թէ այդ մասը վերջէն աւելցուած է, կամ թէ ամբողջ Թուղթն և նոյն իսկ ատոր նման իբրև սինոդական որոշում աւանդուած գրութիւնք անվաւեր, աւելի ետքի ատեններու մէջ յերիւրուած և գուցէ Հրէից դէմ ուղղուած ատելութիւնն աւելի ևս սրելու համար պատրաստուած բաներ են։

Այս խնդրոյն վրայ իրազեկ և մանրազնին քննութիւն մը կրնայ ցուցնել թէ այս երկու ենթադրութիւններէն ո՞րն է ճշմարիտը։ Այսու հանդերձ, ուշագրաւ է որ Գրիգոր ԺԳ. տոմարը բարենորոգած ատեն այնչափ կարևորութիւն տուած չէ սա պարագային թէ ամբողջ Միջին դարու մէջ երբեք պատահած չէ որ Զատիկը հրէական Պասեքին հետ միևնոյն օրին հանդիպած ըլլայ։ Ինք գոհացած է գտնուած վիճակին մէջ թողուլ զատկական կանոնն որ օրինական ոյժ մ'առած էր այլ ևս և որու համեմատ Յարութեան կիրակին միշտ Մարտ 21էն ետքի լուսնի լրման յաջորդող կիրակին կ'տօնուէր։ Եւ այդպէս կրնայ պատահիլ որ քրիստոնէական Զատիկը՝ որ ոչ թէ աստղաբաշխական, այլ շրջանական (cyclique) հաշիւի վրայ հիմնուած լուսնալրումէ մը կախում ունի, թէպէտ հազուադէպ, Նիսան 15ին պատահի, այսինքն հրէական Պասեքին, որ այն ալ նոյնպէս ո՛չ թէ աստղաբաշխական, այլ շրջանական հաշիւով կ'որոշուի։

ՏՔԹ. ԵԴ. ՄԱՀԼԷՐ
(Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ.)

(*).—Թուականներու տարբերութեամբ, այսպէս է նաև մերը. բայց մեր Օրացոյցներուն մէջ ատոնք խմբովին իբրև շարժական տօն ցոյց կ'տրուին ի սկզբանէ, անշուշտ անուշադրութեամբ։ Մ. Խ.

ՕՐՈՒԱՆ ՅՈԲԵԼԵԱՐԸ

Բ.

Խնամատարի լռեցնելէն վերջ որբանոցը նորէն շարունակուեցաւ ցերեկօթիկ թոշակաւորներու հետ խառն բարեսիրական նպաստներով, և 1886ին այն որբերէն անդրանիկ ընթացաւարտներ հանելով՝ մեծ մասամբ իբրև օգնական ուսուցիչ որբանոց—դպրոցին մէջ առնուեցան։ Յաջորդ տարին ալ մնացած որբերն հանելով, այն գիշերօթիկ որբանոցը ցերեկօթիկ դպրոցի մը փոխուեցաւ։ Բայց և այնպէս մեր ժողովուրդը նորէն որբանոց անունով ալ յորջորջեց զայն, ինչպէս որ հիմնադիր—տնօրէնն ալ նոյն յիշատակը պահելու մտօք «որբանոց վարժարան» անուանեց իր հիմնած կրթական հաստատութիւնը մինչև ցայսօր։ Իրաւ է թէ այս դպրոցը յորէ անտի թոշակաւորի վերածուեցաւ, բայց և այնպէս ամէն տարի պակաս եղած չեն անկէ պակաս թոշակով եղողներ և խպառ ձրիավարժներն որ ամբողջ աշակերտաց կէսը կամ մէկ երրորդը կ'կազմեն միշտ։

Երամեան իր երկաթի յամառ կամքով կուրծք տալով ամէն դժուարութիւններու, իր հիմնած հաստատութիւնն անվթար պահեց մինչև ցարդ, հանդիսացնելով զայն տիպար դպրոց Վանայ ժողովրդեան մէջ, և տարուէ տարի յառաջդիմելու ձգտումով ճոխացնելով զայն, ամէն կերպով գոհ ըրաւ մեր հասարակութիւնն՝ ազատելով ուսումնածարաւ Հայ մանկտին օտար երկիրներ երթալէ և օտարաց շունչին ներքև խորթանալէ, իր յոյսը դնելով միմիայն իր ժողովրդեան քսակներուն, ինչպէս նաև հեռաւոր բարերարաց բարեացակամ նպաստներուն վրայ։ Այս կերպով յաջողած է իր քսան և հնգամեայ շրջանին մէջ 12 կարգ ընթացաւարտներ հանել 70էն աւելի աշակերտներով և հարիւրաւոր կիսաւարտներով, օգտակար հանդիսացնելով զանոնք իբրև Ազգին ու Եկեղեցւոյն հարազատ զաւակներ և իբրև Տէրութեան հաւատարիմ հպատակներ։ Այս կրթական հաստատութիւնը՝ Վանէն ի զատ ուշագրաւ դիրք գրաւելով նաև հեռաւոր ազգայնոց մէջ, յաջողեցաւ շարունակել, երբ իբր երկու տարի առաջ կործանման անդունդին եզրը հասած էր, շնորհիւ Ամեն. Ս. Պատրիարքի հայրախնամ հոգածութեան և Պոլսոյ բարերարաց ձեռնտուութեանը։ Ուստի այժմ կանգուն ըլլալով, նորէն ունի 230 աշակերտներ թոշակաւոր, կէս թոշակաւոր և ձրիավարժ, որոց 15ը միայն բարերարեալ են, և անոնց գրական պիտոյքին հետ կը հոգացուին նաև զգեստ և երբեմն ալ ուտեստի ծախքերը։ Անոնց կրթական գործն Հիմնադիր—Տնօրէնի գործակցութեամբ և աչալուրջ խնամոց ներքև յանձնուած է տասն բանիբուն ուսուցիչներու ընտիր խումբի մը, որք Երամեան էֆ.ի ձեռնասուն աշակերտներէն ըլլալով, կ'յարգեն զինք իբրև հայր և կ'սիրեն դպրոցը իբրև իրենց տունը, միանգամայն բոլորն ալ նախանձախնդիր ըլլալով նոյն դպրոցի յառաջդիմութեան և բարի համբաւին, ջանադիր են տարուէ տարի զայն իր խտճալական բարձրութեան հասցնել իբրև անձնանուէր գործակիցներ իրենց հայր—ուսուցչին, միանգամայն ամենքն ալ օժտուած ըլլալով այն մասնագիտութիւններով որոնք անհրաժեշտ են բարձր դպրոցի մը համար, չմոռնալով նոյն ատեն ինքնազարգացումը, որ ամէն ուսուցչի անհրաժեշտ պարտականութիւնն է։ Նոյն իսկ Տնօրէնը իր տարիքի, տկարութեան և բազմապիսի հոգերու և զբաղմանց բեռին ներքև ճնշուելով հանդերձ՝ ցարդ դադարած չէ ինքնազարգացման ջանքերէն, և նշանաւոր մասնագէտն եղած է գրաբար լեզուին, կրօնական և պատմական բարձրագոյն ճիւղերուն զօրս կ'աւանդէ անձամբ նոյն դպրոցին մէջ, սիրայօժար ըլլալով միանգամայն ֆրանսերէնի։ Դպրոցի տարեկան պիւտճէն թէև 300 լիրա է, բայց կ'պատահի շատ անգամ որ այս չափը չի լրանայ, հետևաբար տարուէ տարի գոյացուած գումարէն 250 լիրա դպրոցական և ուսուցչական ծախուց յատկացուելէն վերջ մնացածը Տնօրէն կ'յատկանայ յաւէտ պակաս չափով, որ իր բախտին թողուած է։ Բայց միևնոյն ատեն ինքնինքը շատ գոհ կ'սեպէ երբ իր ձեռնասուն ուսուցիչները գոհ ընելով կարենայ դպրոցը կանգուն պահել։ Ահա սոյն անձնուէր Հիմնադրին և Տնօրէնին և իր կրթական արդիւնաշատ հաստատութեան յոբելեանի Կարգադիր յանձնախումբը կազմուած ըլլալով, վաւերացուած է թէ՛ տեղւոյս Առաջնորդարանէն և թէ Ազգ. Պատրիարքարանէն։ Ուստի երբ երկու շաբաթ առաջ իբրև նախաձեռնարկ յոբելեանի գործին՝ Երամեանի 80 աւարտական և կիսաւարտ աշակերտք համախմբում մ'ունեցան մայր վարժարանի մէջ նոյն Կարգադիր յանձնախմբին միջոցաւ, և առաջին նուագով 120 լիրայի կլորիկ գումար մը տուին ի նպաստ յոբելեանի։ Ի հարկէ նոյն գումարէն ոչ շատ պակաս կ'սպասուի նաև այն աշակերտներէն որք կա՛մ գործի կամ պանդխտութեան պատճառաւ բացակայ էին նոյն համախմբումէն, բան մը որ հաստատուն գրաւական մ'է անոնց կրթական առաքինութեան և համակրութեան առ Տնօրէնն և ուսուցիչս։ Ի հարկէ ասոնց պիտի հետևին նաև տեղւոյս կրթասէր հասարակութիւնը, և այն հեռաւոր հայրենակիցներն որք թէև անձամբ հեռու, բայց սրտով կ'յուսամ թէ կապուած են սոյն օգտաշատ հաստատութեան հետ, չզլանալով իրենց հնչուն քաջալերութիւնն ի նպաստ նոյն դպրոցին և անոր անձնանուէր հիմնադրին։

Բայց նիւթական պէտքն այնչափ շատ է որ կ'ստիպէ զմեզ սոյն պատեհութեամբ կոչում ընել ամէնուն ալ որ չզլանան իրենց նպաստներն յանուն այս կարևոր յոբելեանին, և սատարելով պատճառ ըլլան այս գաւառական հաստատութիւնն ամուր կռուանի մը վրայ ամրացնելու և անոր ապագան ապահովելու յօգուտ գաւառացի Հայ մանկտւոյն։ Որովհետև գոյացած ամբողջ գումարէն կարևոր մաս մը իբր յոգնած ու պարտասած հիմնադրին յատկացուելէն զկնի, մնացածով գետին մը պիտի գնուի դպրոցի յատուկ շէնքի մը համար, ազատելով զայն իր տարեկան 20 լիրայի վարձուց յաւելուածական ու պարապ ծախքէն, գործ մը որ իբր 1000 լիրայի կ'նայի։ Արդեօք ո՞վ պիտի վերցնէ այս բեռը, եթէ ոչ նոյն ժողովուրդն որ գիտէ գնահատել իր կրթական մշակները, ինչպէս փորձով ալ ցուցնել սկսած է մի քանի տարիներէ ի վեր։ Ահա՛ մեր անխոնջ Յոբելեարն իր կեանքը նուիրելով իր հիմնած հաստատութեան, այսօր ա՛լ Ազգին կ'նուիրէ զայն։ Արդեօք չարժե՞ր որ այսպիսի մէկը գործնականապէս քաջալերելէն վերջ անոր կրթական յարկն ամուր հիմերու վրայ դնելով, զայն տևական ընենք իբրև սեփականութիւն մը։ Պատասխանը ճշմարիտ կրթասէրներուն կ'թողում։

Վան. Խ. ԼԵՒՈՆԵԱՆ

Վ Ե Ր Ջ

ՅՈԲԵԼԵԱՆԻ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Երամեան վարժարանի 25ամեայ Յոբելեանի Գործադիր Մասնաժողովս պատիւ ունի ձեր բազմօգուտ թերթին միջոցաւ ծանուցանելու որ, Ազգ. Պատկ. Կեդր. և տեղւոյս Գաւառ. Վարչութեանց որոշմամբ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր յատուկ հրամանագրով, և Նահանգիս բարեխնամ Կուսակալ Վսեմ. Թահիր փաշայի բարեհաճ արտօնութեամբ, հանգանակութեան մը ձեռնարկուած է նոյն հաստատութեան Հիմնադիր—Տնօրէն Համբարձում էֆ. Երամեանին նուիրելու դպրոցի յարմարաւոր և սեփական շէնք մը, քառորդ դարէ ի վեր իւր վարած արդիւնաւոր կրթարանին ապագան ապահովելու նպատակաւ։ Հանգանակութիւնն սկսաւ նախ վարժարանին նախորդ աշակերտաց շրջանակին մէջ, ներկայ ամսոյս 9ի կիրակին և առաջին արդիւնքն եղաւ 120 ոսկւոյ գումար մը, ինչ որ պերճախօս ապացոյց մ'է յիշեալ հաստատութեան մեր միջավայրին մէջ մատուցած կրթական գնահատելի ծառայութեանց։ Հանգանակութիւնը պիտի շարունակուի տակաւին և պիտի տարածուի նաև քաղաքիս կրթասէր հասարակութեան ամէն շրջանակներուն մէջ։

Արդ, ազնիւ Տէ՛ր, ներկայ յայտարարութեամբ կուգանք խնդրել հանրօգուտ Թերթիդ բարոյական աջակցութիւնը, զոր վայելած է միշտ Երամեան վարժարանը, և պատ. ընթերցողաց նիւթական աջակցութիւնը, որով միայն մասնաժողովս կարող պիտի ըլլայ արժանաւոր և պատուաբեր նուէր մը ընել արդիւնաշատ և բազմավաստակ Յոբելեարին։

Դիւան Երամեան յոբելեանի
Գործ. Մասնաժողովոյ
Նախագահ
Սահակ Եպիսկ. Բաֆքէանտէան
Ատենադպիր   Ատենապետ
Ի. Ն. Հէքէեան   Աւետիս Թ. Թէրզիպաշեան
Վան, 15 Փետր. 1903.

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԿՈՎԿԱՍ

Ա.

ԿԱՐՍ, Մարտի 5

Փետրուարի 27ին Տփղիսից ճանապարհուեցի դէպ ի Կարս։ Երեկոյեան ժամը 12ն էր, որ գնացքը դուրս եկաւ։ Անցեալ տարի նկարագրել էի Տփղիսից մինչև Ալէքսանդրապոլ և Երևան։ Այս անգամ գործով Կարս քաղաքը եկայ, աւելորդ չեմ համարում մի երկու խօսք ասելու համար։ Գիշերուայ ժամը 1ին հասնում է Ախտալայ կայարանը, որի մօտ է Ախտալայ յունարենակ գիւղը, որի մասին գրած եմ։ Այդ գիւղի մօտ կայ մի նոր հրաշակերտ վանք, որը հայկական է, և հայերէն արձանագրութիւններով զարդարուած։ Այդ վանքը, որ մեր հին վանքերից մէկն է, կարծես թէ նոր է շինուած և առանց վանահօր թողուած։ Վրաստանի Եկզարխ Սերգէյ Ալեքսէյ արքեպիսկոպոսն այդ հրաշակերտ վանքը, նորից, ներսից սվաղել (կրածեփ) է տուել, յունական ոճով սեղան, բեմ պատրաստել, 30 ռուս վարդապետներ է բերել, մի համալսարանական երիտասարդ վարդապետ ձեռնադրել և վանահայր նշանակել, որ խաղաղ կերպով այդ վանքը կառավարում է։ Այդ բաւական չէ, նոր համալսարանական վանահայրը մի վանական դպրոց է բաց անում, որպէս զի շրջակայ գիւղացիների

ՇԷՐԼՕՔ ՀՕԼՄՍԻ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ (109)

ԲԱՅՎԷԴԻ ԿԱԼՈՒԱԾԱՏԷՐԵՐԸ

—Ասիկա կարծեմ ձեր զաւկին սենեակն է, ըսաւ Հօլմս դուռն հրելով, այն հագուելու սենեակն ուր նստած կ'ծխէր երբ դէպքը պատահեցաւ։ Պատուհանն ո՞ւր կը նայի։

Ննջասենեկին մէջէն անցաւ, դուռն հրեց բացաւ և միւս սենեկէն ներս նայեցաւ։—Յուսամ թէ գոհ էք հիմա, ըսաւ Մր. Քըննինկէմ թթու դէմքով։

—Շնորհակալ եմ։ Տեսայ ինչ որ կը փափաքէի։

—Եթէ իրօք անհրաժեշտ է, կրնանք ուրեմն իմ սենեակս երթալ։

—Եթէ կ'հաճիք։

Մր. Քըննինկէմ ուսերը թօթուեց և առաջնորդեց մեզ իր սենեակն որ պարզօրէն կահաւորուած անշուք սենեակ մ'էր։ Երբ դէպի պատուհանը կ'երթայինք, Հօլմս ետ մնաց մինչև որ ինք ու ես խումբին ետևը մնացինք։ Մահճակալին մօտ քառակուսի փոքրիկ սեղան մը կար, որուն վրայ կ'գտնուէին նարինջներով լեցուն պնակ մը և ջուրի շիշ մը։ Երբ անոր քովէն կ'անցնէինք, Հօլմս, ի մեծ զարմանս իմ, ծռեցաւ և դիտմամբ զարնուեցաւ սեղանին ու տապալեց։ Շիշն հազար կտոր եղաւ և նարինջները սենեկին անկիւնները գլտորեցան գացին։—Դուք ըրիք, Ուաթսըն, ըսաւ պաղարիւնով։ Գորգն աղտոտեցիք։

Շփոթեցայ մնացի և սկսայ նարինջները ժողվել, հասկնալով թէ ընկերս, ո՛ և է պատճառաւ, կ'փափաքէր յանցանքն իմ վրաս ձգել։ Միւսներն ալ ժողվեցին և սեղանը տեղը դրին։—Է՛յ, պոռաց ոստիկանութեան քննիչը, ո՞ւր կ'երթայ։

Հօլմս անյայտ եղած էր այդ պահուն։—Վայրկեան մը սպասեցէք հոս, ըսաւ երիտասարդ Մր. Ալէք Քըննինկէմ։ Մարդուն խելքը գլուխը չէ, կարծեմ։ Եկէք, հա՛յր, տեսնենք թէ ո՛ւր գնաց։

Սենեկէն դուրս խոյացան, քննիչը, Գնդապետն ու զիս հոն ձգելով։—Իրաւ որ տրամադիր եմ Մր. Ալէքի պէս խորհելու, ըսաւ պաշտօնատարը։ Հիւանդութեան արդիւնքն ըլլալու է, բայց ինծի կ'երևայ թէ . . . .

Ոստիկանութեան քննիչին խօսքն ընդմիջուեցաւ «Օգնութի՛ւն, օգնութի՛ւն, մարդասպա՛ն կայ» աղաղակներով։

Անմիջապէս ճանչցայ Հօլմսի բարեկամիս սուր ձայնն և սենեկէն դուրս խոյացայ յիմարաբար։ Աղաղակները կուգային այն սենեկէն զոր այցելած էինք նախապէս։ Ներս խոյացայ և հոնկէ դէպի քովի հագուելու սենեակը։ Երկու Քըննինկէմները ծռած էին Շէրլօք Հօլմսի վրայ զոր գետինը տապալեցուցած էին, և երիտասարդն երկու ձեռքով անոր կոկորդը կ'սեղմէր, մինչ ծերունին Շէրլօք Հօլմսին թեւը կ'ոլորէր։ Երկվայրկեանի մը մէջ մենք երեքնիս վրանին խոյացանք և Հօլմս ոտք ելաւ շատ տժգոյն և ուժասպառ, և հազիւ լսելու ձայնով մ'ըսաւ.—Ձերբակալեցէք այս մարդիկը, Տէր Քննիչ։

—Ի՞նչ ամբաստանութեամբ։

—Իրենց կառապանը՝ Ուիլիըմ Քիրվընի սպանման ըլլալու ամբաստանութեամբ։

Քննիչն անոր երեսը նայեցաւ շփոթութեամբ։—Օհ, Մր. Հօլմս, ըսաւ վերջապէս, վստահ եմ թէ չէք մտածեր ձեր ըսածին վրայ։

—Իրենց երեսը նայեցէք անգամ մը, մարդ Աստուծոյ, պոռաց Հօլմս։

Մարդկային դէմքի մը վրայ երբեք տեսած չէի յանցանքի այսքան որոշ ու բացայայտ խոստովանութիւն մը։ Ծերունին անզգած էր և դէմքին վրայ ծանր և մթուր արտայայտութիւն մ'ունէր։ Միւս կողմէ որդին ամէն բան յայտնի կ'ընէր իր շփոթած ձևերով, դիմագծերուն պրկումով և վտանգաւոր գազանի մը կատաղութեամբ որ կ'փայլէր աչքերուն մէջ։ Քննիչը բան մը չըսաւ, բայց դրան առջև կենալով սուլեց։ Երկու ոստիկաններ վազեցին եկան։—Ինծի ուրիշ ընելիք չի մնար, Մր. Քըննինկէմ, ըսաւ։ Վստահ եմ թէ այս ամէնը կրնայ անմտելի սխալ մ'ըլլալ, բայց կրնաք տեսնել որ . . . Ա՛հ, ի՛նչ կ'ընէք, ձգեցէ՛ք, ձգեցէ՛ք։

Ձեռքովը զարկաւ, և ըիվօլվէր մը, զոր երիտասարդն ուղղելու վրայ էր, վար ինկաւ։—Պահեցէք ատիկա, ըսաւ Հօլմս, ոտքը ըիվօլվէրին վրայ դնելով խելոյն։ Դատավարութեան ատեն օգտակար պիտի ըլլայ։ Բայց ահա ինչ որ մեզի պէտք էր։

Ձեռքը բանած ցոյց տուաւ ճմրթկուած թուղթի կտոր մը։—Նամակին մնացորդ մա՞սը, պոռաց ոստիկանութեան քննիչը։

—Ճի՛շտ, պատասխանեց Հօլմս։

—Ո՞ւր էր։

—Ո՛ւր որ վստահ էի թէ պիտի ըլլար։ Բոլոր խնդիրն հիմա պիտի պարզեմ ձեզի։ Կարծեմ թէ, Գնդապետ, դուք և Ուաթսըն կրնաք հիմա տուն դառնալ։ Մէկ ժամէն ձեր քով կուգամ նորէն։ Քննիչն ու ես խօսելիք ունինք կալանաւորներուն հետ, բայց անշուշտ ճաշի ատեն կ'դառնամ։

Շէրլօք Հօլմս իր խօսքին յարգող էր, զի ժամ մէկին մօտ եկաւ միացաւ Գնդապետին ծխասենեկին մէջ։ Իր հետ կար միջահասակ տարիքոտ մարդ մը, զոր ներկայացուց մեզ։ Մր. Էքթըրն էր որուն տանէն տարօրինակ գողութիւն մ'եղած էր։—Փափաքեցայ որ Մր. Էքթըրն ներկայ ըլլայ այս փոքրիկ գործը ձեր առջև լուսաբանած միջոցիս, ըսաւ Հօլմս, զի բնական է որ ինք ալ բուռն հետաքրքրութեամբ լսէ այս մանրամասնութիւնները։ Կ'վախնամ որ, սիրելի Գնդապետ, պիտի ցաւիք ինծի պէս աղմկալի մարդ մը ձեր տունն հիւր ընդունելնուդ։

—Ընդհակառակն, պատասխանեց Գնդապետը ջերմագին կերպով։ Ամենամեծ շնորհ մը կ'նկատեմ ձեր գործելու մեթոտներն ուսումնասիրելու պատեհութիւնը։ Կ'խոստովանիմ թէ անոնք իմ ակնկալութիւններս կ'գերազանցեն և թէ բնաւ չեմ կրնար հասկնալ թէ ի՛նչ կերպով յաջողեցաք։ Տակաւին ես հետք մը չեմ կռահած։

—Վախնամ թէ իմ բացատրութիւնս յուսախաբ ընէ ձեզ, բայց իմ սովորութիւնս եղած է միշտ չպահել իմ գործելու եղանակս ո՛չ Ուաթսընէն բարեկամէս և ո՛չ ո՛ և է անձէ որ կրնայ հետաքրքրուիլ իբրև մտավարժութեան խնդիր։ Բայց նախ, որովհետև շատ ցնցուած եմ այն հարուածէն զոր կրեցի երկու անզգամներէն, հագուելու սենեկին մէջ, կարծեմ շատ օգտակար պիտի ըլլայ եթէ ձեր քօնեաքէն ումպ մը խմեմ։ Այս օրերս իմ ոյժս շատ աւելի փորձի ենթարկուեցաւ։

—Կ'յուսամ որ ձեր այսօրուան անցուցածներն իրաւցնէ ջղային տագնապներ չէին։

Շէրլօք Հօլմս քահ քահ խնդաց։—Ատոր վրայ կ'խօսինք իր կարգին, ըսաւ։ Ակնարկ մը պիտի ձգեմ գործին վրայ, ցոյց տալով ձեզ այն զանազան կէտերն որք առաջնորդեցին զիս վերջնական որոշման տալու։ Խնդրեմ, ընդմիջեցէք զիս եթէ ըլլայ ո՛ և է հետևութիւն զոր կատարելապէս չհասկնաք։ Ոճրագործի մը հետքը փնտռելու գործին մէջ շատ կարևոր է բազմաթիւ իրողութիւններու մէջէն որոշել թէ ո՛րն է միջանկեալն և ո՛րն է կենսականը։

ՍԸՐ Ա. ՔՈՆԸՆ ՏՕՅԼ

Թարգմ. Ժ. ՇԻՐԱԿԱՑԻ

Հայ մանուկները կրթուին այն տեղ։ Այդ վանքի միաբանները շատ համակրելի են և այսպէս գործում են յօգուտ իրենց Եկեղեցու։ Այդտեղ լսեցի որ դպրոցի անունը յանուն Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի պիտի լինի, ինչպէս սեղանի կամ խորանի մէկը յանուն Ս. Գրիգոր Լուսաւորչին է, ուր և ուխտ էլ է հաստատուած։

Ախտալայի կայարանից գնացքը դուրս գալիս, մի քանի կայարաններ անցնելուց (որոց մասին արդէն գրել եմ) յետոյ ցերեկուայ ժամը 11ին հասնում է Ալէքսանդրապոլ։ Ալէքսանդրապոլից գնացքը դուրս է գալիս, և հասնում է Սաւալկայ—Կարակալ կայարանը, որի մօտ է Ղզըլչախչախ Հայաբնակ գիւղը 300 տնից բաղկացած. ունին մի եկեղեցի, 3 քահանաներ և պարապում են երկրագործութեամբ և վաճառականութեամբ։ Այս գիւղում կայ ռուսաց երկդասեան դպրոց։ Այս գիւղից հեռու է 12 վերստ Փալդրվան հայաբնակ գիւղը, 103 տնից բաղկացած, 1 քահանայ, մի եկեղեցի ունին։ Գիւղացիք պարապում են երկրագործութեամբ։ Փալդրվան նրա համար է կոչւում, որ մի գրբաց կամ փալչի հնումը անքան հմայութիւններ է արել, որ գիւղի անունը փոխել են փալտրվան դրել։ Փալտրվանից հեռու Քիւրակդարէ հայաբնակ գիւղը 100 տուն է, ունին մի եկեղեցի և երկու քահանայ և պարապում են երկրագործութեամբ։ Այդ գիւղի մօտ է Ղարաքիլիսա, հայաբնակ գիւղից հեռու, 60 տուն է, պարապում են երկրագործութեամբ։ Ահա այդ գիւղի մօտումն է հոսում Ախուրեան գետը, կամ Արփաչայը, որի վրայ երկաթէ ահագին կամուրջ է ձգուած և երկաթուղին վրայովն է անցնում։ Հին և Նոր Դիկնիս գիւղօրայքը հայաբնակ 120 տնից բաղկացած, հին գիւղում մի եկեղեցի կայ. քահանայ չունի. իսկ նոր գիւղը եկեղեցի չունի, մի քահանայ ունի. երկու գիւղօրայքում պարապում են երկրագործութեամբ։ Դիկնիս 100 տուն, երկրագործութեամբ են պարապում։ Այս գիւղօրայքի մօտ է մի բարձր բլուր, որի վրայ կայ մի աւերակ բերդ։ Ուզունքիլիսէ հայաբնակ 130 տուն է. ունին մի եկեղեցի, մի քահանայ։ Գիւղացիք պարապում են երկրագործութեամբ։ Ուզունքիլիսէ նրա համար է կոչւում, որ մի բարձրաշէն եկեղեցի, կամ վանք են ունեցել հրաշագործ ուխտատեղիով, այլադաւանները խնդրել են հողի հետ հաւասարեցրել։ Այդ գիւղի մօտ է Արգինա գիւղը, առաջ Հայեր են եղել դաղթել, հիմա պարսկաբնակ է 60 տնից բաղկացած։ Այդ գիւղում կայ տաշածոյ քարից վանք, ո՛չ վանահայր կայ, ոչ պահապան։ Այդ գիւղից փոքր հեռու է Սալաովկայ ռուսաբնակ գիւղը, որը 60 տնից է բաղկացած, նորեկներ են, որովհետև առաջ Տուխոբոռցներ (հոգեմարտիկներ) են եղել. հեռացել են, և այժմ Կանադա են, այդ հոգեմարտիկները, արդէն լրագիրներից յայտնի է, որ իրենց ընտանի կենդանիները ևս բաց են թողել, իրենք կանաչեղէնով են կերակրւում, որոնք Կանադայից զզուել են և դիմել են ուրիշ տեղ հող խնդրելու։ Մի քանի վէրստի վրայ է Շահնազար գիւղը, որ այժմ ռուսներին, էլի հոգեմարտիկների է եղել։ Կանադա գնալով նոր ռուս գաղթականներ են բերել, որոնք երկրագործութեամբ են պարապում։ Այդ գիւղի մօտ կան մի երկու փոքր պարսկաբնակ գիւղեր։ Շահնազար գիւղից սկսած դէպի հարաւ ընկած է 8 վէրստ մի անդնդախոր ձորակ։ Նաչալի վրայ հրաշալի տեսարան է ներկայացնում, մանաւանդ ամառը։ Այս գիւղից մի փոքր հեռու են Մեծ Փարկիտ, Փոքր Փարկիտ 115 տնից բաղկացած հայաբնակ գիւղերը, ունին երկու եկեղեցի, մի քահանայ։ Պարապում են երկրագործութեամբ։ Այս գիւղի մօտիկ Տուխոբորները ևս Կանադա գնալով, դարձեալ Ռուսներ են բերել նրանց տեղ։ Տուխոբորները իրենց անդուլ և աշխատող բնաւորութեան շնորհիւ շատ հարուստ են եղել. բայց այժմ նորադաղթ ռուսները, ոչ այն աշխոյժը ունին, ոչ էլ կարող են Տուխոբորներին հասնել։ Հայ Փարկիտ գիւղերից մէկում խառն են 90 տուն Պարսիկներ, որոնք սիրով դրացիներ են. երկու ազգերն էլ երկրագործութեամբ են պարապում։ Այս գիւղից հեռու է մի քանի վէրստով Բաշ—Բեադիքլար 150 տնից բաղկացած, ունին մի քահանայ, մի եկեղեցի. Օրթա—Բեադիքլար բաղկացած է 50 տնից, ունին մի եկեղեցի, քահանայ չունին. Ներքին—Բեադիքլար բաղկացած 65 տնից, ունին մի եկեղեցի, մի քահանայ. այս երեք գիւղերը հայաբնակ են, մի վէրստի վրայ միմեանցից հեռու պարապում են երկրագործութեամբ, երկու գիւղերն այնքան մօտեցել են, որ միմեանց խառնուել են, մէկը մի վէրստով հեռու է։ Գնացքը շարունակելով հասնում է Մաղրա կայարանը և կանգ է առնում մի քանի րոպէ։ Այդ կայարանի մօտ է հայաբնակ Մաղրա գիւղը, որ բաղկացած է 75 տնից, ունի մի եկեղեցի, մի քահանայ։ Պարապում են երկրագործութեամբ։ Այս գիւղից հեռու է Ջալիժ հայաբնակ գիւղը. 35 տուն է, ունին մի քահանայ, մի եկեղեցի. պարապում են երկրագործութեամբ։ Մաղրա կայարանից գնացքը դուրս գալով ցերեկուայ ժամը 2ին գնացքը հասնում է Կարս, որտեղ կայարանումը իջնելով կառք եմ նստում Կարսի յայտնի վաճառական եղբարք Ս. Ա. Ն. Ղազարեանի «Նիւ—Եորք» հիւրանոցը քշել տալիս եւ իջնում այդ հիւրանոցը։

Իմ սովորութեան համաձայն լուացուելով՝ երեկոյեան ժամերգութեան գտնւում եմ եկեղեցի և ապա ժամերգութեան վերջը Արժ. Մինաս աւագ քհնյ. Տէր Պետրոսեանի հետ տեսնուելով այցելում եմ քահանայի տունը։ Արժ. Մինաս Ա. քհնյ.ն, որ անուանի է և բարի հովիւ, անհրաժեշտ էր տեսնուել հետը, որը խնդրեց իւր յարկի տակ մի բաժակ թէյ վայելել, յետոյ հեռանալ։ Տէր Հօր հետ տօրեայ հարցերի վրայ խօսելով՝ ինձ վրայ լաւ տպաւորութիւն թողեց Արժ. Մինաս Ա. քհնյ. Տէր Պետրոսեանը։ Կարսի Հայերը բախտաւոր են, որ լաւ քահանաներ ունին։

Ն. Գ. ՂԱԶՐԱՄԱՆ ՔԵՒԽԱՅԵԱՆՑ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ Կ'ԴԱՌՆԱՅ

Օրուան կարևոր լուրն է՝ Ռուսիոյ կողմէ Պուլկարիոյ իշխանապետութեան ուղղուած ազդարարութիւնը թէ Ռուսիա ամենևին պիտի չօգնէ արկածախնդիր ձեռնարկներու, և Պուլկար Քոմիդէները պիտի թողուն իրենց վիճակին՝ եթէ յարատևեն իրենց անխորհուրդ վարմունքին մէջ, և Պուլկարիա ինք պիտի կրէ հետևանքն իր անուղիղ ընթացքին, եթէ շարունակէ երես տալ այն խախտախնդիրներուն, որովհետև Ռուսիա չպիտի շեղի այն քաղաքականութենէն զոր, Զարին հրամանաւ, գծեց և ծանոյց անցեալները, Բեդերսպուրկի Պաշտօնական Օրաթերթին մէջ։

Լամստորֆ կոմսին Սոֆիայի և Պելկրատի մէջ ըրած ազդարարութիւններն և Բեդերսպուրկի Պաշտօնաթերթին յայտարարութիւնները հոգը Զարին Կառավարութեան սոյն հանդիսաւոր գեկուցումն իր մեծ նշանակութիւնը ունի այժմ, և պէտք է նոյնքան յիշատակելի ըլլայ որքան այն ծանուցումը զոր Ռուսիա ըրաւ Թուրքեւհելլենական վերջին պատերազմէն քիչ յառաջ, իմացնելով Յունաստանի որ բնաւ երբեք օգնութիւն չպայայ Ռուսիայէն, զի Ռուսիա խաղաղութեան պահպանումը միայն կ'ուզէ, —ազդարարութիւն որուն չանսալնուն համար Հելլէնք ա՛յնքան ցրղջացին քանի մը ամիս ետքը, երբ Օսմանեան Աթէնքի դուռն հասած տեսան։

Ռուսիոյ խաղաղասիրութեան ապացոյցներն օրէ օր կ'բազմանան։ Ռուսիա բացարձակապէս կ'դիմադրէ այն տարրերուն որք կ'միտին խաղաղութիւնը խանգարել աշխարհի ո՛ և է կողմը։ Նիքոլա Բ.ի խաղաղասիրութիւնն անկեղծ է։ Եթէ ոչ ուրիշ աւելի ներքին պատճառաւ, գէթ Լա Հէյի Դեսպանախորհրդին հեղինակն ու Իրաւարարութեան առաջարկողը ըլլալուն համար, Զարը պիտի չուզէ օգնել խաղաղութեան վրդովիչներուն և ինքն իսկ պիտի չմղուի պատերազմական ձեռնարկի մը։

⁂

«Միջադէպները» կ'բազմանան ընդ մէջ Մ. Նահանգաց և Գերմանիոյ։ Բիլի հրաւէրին մերժումէն ետքը, ահա՛ Տիւ Ծովակալի ճառը։ Որպէս պատմեցինք արդէն, ծովակալը մասնաւոր գումարման մը մէջ ըսաւ թէ «Մ. Նահանգաց Նաւատորմը այսօր աշխարհիս վրայ մեծագոյն Նաւատորմն է։ Իր նաւազներն ուժեղ և զարգացած մարդիկ են, և գիտեն ճշդիւ թէ ի՛նչ պիտի ընեն, և ե՛րբ պիտի ընեն։ Արդի մարտանաւն յոժ մանուածապատ յօրինուածութիւն մ'է, որ ամէն բանէ առաջ խելքով ու գիտութիւնով պէտք է գործածուի։ Իսկ Գերման Նաւատորմը, օրինակի համար, բոլորովին տարբեր կազմակերպութիւն մ'է իր մարդկային մասին բաղադրութեան մէջ։ Ես խորապէս ուսումնասիրած եմ Գերման Նաւատորմը, և կ'հաւատամ որ մեծապէս չափազանցուած է իր գործելու կարողութիւնն ի դէպ պատերազմի։ Անթիլեանց ջուրերուն մէջ Ամերիկեան Նաւատորմին ռազմափորձերն իրագիտութեան դաս մ'էին Գերմանիոյ համար։ Այն ռազմափորձերուն մէջ մեք ունեցանք 54 նաւ, ի միասին հաշուելով Նաւատորմին ածուխ բերող մեծ շոգենաւերը, և ասիկա էր հաւանօրէն ամենամեծ իրագիտական դասն իր տեսակին մէջ որ ծովու վրայ տեսնուած ըլլար երբեք։ Ի վերջոյ, հարկ է շեշտենք թէ կարելի չէ որ Գերմանիա Ամերիկայի ջուրերը ղրկէ Նաւատորմ մը որ այս Ամերիկեան Նաւատորմին հետ չափուելու փորձէ։»

Բիչ մը առաջին, օրուան Քաղաքական Լրոյ սիւնակին մէջ, պիտի երևի Ամերիկացի ծովակալին այս յայտարարութեան հետևանքը։ Տարակոյս չկայ որ իր խօսքերը ճիշդ չեն հրատարակուած. զի ի՞նչ կ'նշանակէ ըսել թէ Մ. Նահանգաց Նաւատորմն աշխարհի ամենամեծ Նաւատորմն է։ Տիւ. Մանիլայի առջև ընկղմեց սպանիական մի քանի փայտէ նաւ կամ հին զրահաւոր, ա՛յէ կրնա՞նք հետեցնել թէ եւրոպական նոր նաւատորմի մը հետ կրնայ չափուիլ նոյնչափ յաջողապէս։ Եւ երբ Անթիլեանց ջուրերուն մէջ ածխանաւերն ալ ի միասին հաշուելով 54 նաւով իրենց ռազմափորձերը կ'յիշէ, ի՞նչպէս կրնայ աշխարհի ամենամեծ նաւային տեսարանն համարել այս դէպքը, մոռնալով Բրիտանեան Նաւատորմին Սփիդէտի վերջին երկու նաւահանդէսները, Վիքդորիա Թագուհիին ոսկեղէն յոբելեանին և յետոյ ազամանդեայ յոբելեանին առթիւ, երբ Անգլիա մի միայն անգլիական կղզիներուն շուրջը գտնուող նաւատորմը ժողվելով և չդպչելով Միջերկրականի և Արևմուտքի Նաւախումբերուն, կարողացաւ 300ի մօտ մարտանաւ շարել քով քովի, և ճառերակի տախտակի մը վրայ քարէր շարժելու չափ դիւրութեամբ վարել զանոնք։

Բայց խնդիրն ամերիկացի ծովակալին կարծիքներուն ճշտութեան վրայ չէ։ Խընդիրն՝ երկու ժողովուրդներուն փոխադարձ տրամադրութեան վրայ է, ինչպէս կ'յայտնուի այս «միջադէպներով»։ Ասանկ Գերմանիոյ ամէնէն կարևոր, ամէնէն ժողովրդական թերթին՝ Քէօլնիշէ Զայթունկի՝ յայտնած կարծիքը Տիւ ծովակալին խանդաբոսութեան առթիւ.—«Ամերիկեան Նաւատորմը կ'երևի թէ տակաւին կ'տառապի մանկական հիւանդութիւններէ։ Անբացատրելի խակութեան ու տհասութեան երևոյթ մը կայ Ամերիկեան Նաւատորմին պետերուն լրբութեան վրայ։»....

All right ! Բայց կարելի՞ է հաւատալ բարեկամութեան երկու ազգերուն որք ա՛յս ոճով կ'գնահատեն զիրար։

ԳԱՒԱՌԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻ մեր բաժանորդներուն կ'յիշեցնենք թէ ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ համար երկու ղրշ.ի նամակի բուլը անհրաժեշտ է։ Ապա թէ ոչ, հին հասցէն ԱՆՓՈՓՈԽ Կ'ՄՆԱՅ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ԷՏՈՒԱՐՏ Է. այս Դշ. կէս օրէն վերջ ժամ ետքը մեկնեցաւ Լոնտոնէն, սկսելու համար իր Միջերկրականի ուղևորութիւնը, որուն յանկարծօրէն մեծ նշանակութիւն մը կ'տրուի քաղաքական աշխարհի մէջ։ Մեկնումին հանդիսական երևոյթ մ'ունէր։ Կայարանին մէջ ներկայ էին Քօնօթի դուքսը, Կալլէսի իշխանը, Պադէնպէրկի Լուի իշխանը, Լորտ Ռոպէրթս և բազմաթիւ զօրավարք։ Թագաւորը քառաձի բաց կառքով կայարան մտաւ բրիտանական ծովակալի համազգեստ հագած։ Ահագին բազմութիւն լեցուած էր պալատին և կայարանին շրջակայ վայրերուն մէջ և եռանդագին գոչերով ողջերթ մաղթեց Վեհապետին։ Թագաւորը Բորդսմութ հասած ատեն Լորտ Նէլսընի համբաւաւոր Վի+թօրի հին մարտանաւէն (առագաստակիր) ողջունուեցաւ թնդանօթաց արձակմամբ և արքայական զբօսանաւը նստելով դէպ ի Լիզպոն մեկնեցաւ։

⁂ Թագաւորին Լիզպոն այցելելուն պատճառն է, կ'ըսեն, Տէլակօա ծոցին նըկատմամբ վերջնական դաշնագրութեան մը կնքումը։ Անգլիա այդ ծոցին նախագնման համար պայմանագիր մ'ունի եղեր արդէն, և մինչև ցարդ այդ խնդրոյն համար հրատարակուած հերքումները Բորդուկէզները չվրդովելու համար էին։

ԳԱՂԹԱՅԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐ Մր. Չէմպըրլէն հիւսիսային Նիկերիայի կառավարիչ Սըր Ֆրետէրիք Լիւկարտէն ընդունած հեռագիրները կարդաց, որք կ'ծանուցանեն թէ Մարտ 15ին Գանօրէն մեկնող արշաւախումբը թոյլ ընդդիմութենէ մը ետքը տիրեր է Սօքօդոյի։ Էմիրը փախեր է։ Լիւկարտ կ'յուսայ որ քիչ ատենէն պիտի կըրնայ վերահաստատել խաղաղութիւնն եւ ցրուել արշաւախումբը։ Սահմանագծի յանձնաժողովին անգլիական և ֆրանսական պատուիրակներն այժմ Սօքօդոյի մէջ կ'գտնուին։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՆԵՐՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ մէջ խելանուաշի երեսփոխան Մր. Բէտմէնտ հարցուց թէ կառավարութիւնն յաջողեցա՞ւ Ֆրանսայի և Իտալիոյ հետ համաձայնութիւն գոյացնել Հիւսիսային Ափրիկէի կողմերն ազդեցութիւններու սահմանները որոշելու համար։ Արտաքին գործոց խորհրդական Լորտ Քրանպօրն պատասխանեց թէ՝ ո՛չ։

⁂ Մր. Պալֆուր ծանոյց թէ Ապրիլ 8էն մինչև 21 ժողովին նիստերը պիտի դադրին, Զատկական արձակուրդի առթիւ։

ՑԱՐԻՆ «ՄԱՆԻՖԷՍՏ»ԻՆ համաձայն, գիւղային ժողովրդոց տուրքերու համար իրարու համդէպ ունեցած երաշխաւորութիւնը (քէֆալէթի միւթէսելսիլէ) վերցաւ։ Զարը ջնջեց տուրքերու մնացորդմասը, որուն գումարը 111 միլիոն րուբլի կ'հասնի։ Տեղական իշխանութեանց վճարուելիք 30 միլիոնի պարտքը կառավարութիւնն ինք ստանձնեց։

ՑԱՐՆ ԵՒ ՌՈՒՍ ԿՈՒՍԱԿԱԼՆԵՐԸ.—Գոհ չըլլալով իր «Մանիֆեստ»ին ամէն կողմ հաշակուելէն, Նիքոլա Բ. ուզեց անձամբ շեշտել անոր տրամադրութիւնները։ Ուստի, երկու շաբաթէ ի վեր հեռագրաւ իր քով կ'կանչէ կուսակալներն ու կառավարիչները, և իր ներկայութեան ընդունելով զանոնք, կ'բացատրէ «Մանիֆեստ»ին ոգին ու սկզբունքը, և անձնապէս կ'պատուիրէ անոնց՝ հոգ տանիլ անոր գործադրման։ Կուսակալներն ու կառավարիչներն ալ, իրենց տեղերը դառնալով, կ'կանչեն գեր—կառավարիչներն և գաւառային ժողովոց նախագահները, և ի վերջոյ, անոնք ալ, գիւղերուն ծերերը կամ երեւելիները։

ՄԱԼՕՌՈՍՆԵՐՈՒՆ ԽՆԴԻՐԸ.—Մալօռոսները կամ Փոքր—Ռուսիայիք բնակիչներն են Ուքրէնի կամ Ուքրանիոյ, ինչպէս կ'կոչուէին Քիեվի, Բօլդավայի և Չերնիկովի երեք նահանգները, երբ Լեհաստանի մասը կ'կազմէին «սահմանավայր» անունով (Ուքրէն)։ Ժողովուրդն ազգաւ Ռուս է, բայց ունի քիչ շատ տարբեր լեզու մը, առանձին գրականութիւնով մը, որ բաղդատուած է Հարաւային Ֆրանսայի Բրօվանսալ գրականութեան։ Կէս դարէ ի վեր Ռուս տեղայի պաշտօնէութիւնն հակառակ կ'շարժի այս ժողովրդին, Ռուս մեծ զանգուածին հետ զայն ձուլել ուզելով, մինչ Մալօռոսները կ'ուզեն պահել իրենց յատկանիշները։ Աւստրիոյ բաժնին մէջ ի Կալիցիա բնակող Ռութէնք ևս նոյն ցեղն են, նոյն լեզուն կ'խօսին, թէպէտ Լեհերուն հետ շատ խառնուելով, անոնց պէս կաթոլիկ եղած են։ Այնու համդերձ, Ռութէնք համակիր են Մալօռոսներուն, և Ռուս թերթերն այժմ կ'գանգատին թէ Աւստրիոյ բաժնին ռուսազգի տարերք խնդիր կ'հանեն Մալօռոսներուն հետ համախոհութեամբ, և կ'գրգռեցնեն տեղային Ռուս պաշտօնէութիւնը։ Վիեննայի թերթերն ալ կ'պատասխանեն թէ խնդիրն աւելի գրական, ցեղական ու ժողովրդական է, եւ հարկ չէ որ տեղական Ռուս պաշտօնեայք մեծցնեն զայն վայրապար։

ԳՈՐԾԱՒՈՐԱԿԱՆ վիճաբանութիւններ ու խնդիրներ տեղի ունեցան վերջերս ի Պաքու և ի Տփղիս, և տեղային պաշտօնէութիւնն ինչ ինչ զգուշական միջոցներ ձեռք առաւ ի պահպանութիւն բարեկարգութեան։ Ցանցառաց համարուելնին ի մօտոյ պիտի դատուին։

ԼԱ ՀԷՅԻ ԻՐԱՒԱՐԱՐ ԱՏԵՆԻՆ ծանօթ անդամ Մ. տ'Էդուրնէլ տը Քօնսդան, Ֆրանսայի Երեսփոխանաց Ժողովին մէջ, ինչպէս ծանուցինք, միջազգային իրաւարարութեան խմբակ մը կազմեց, որուն արդէն մասնակցեցան աւելի կուսակցութենէ աւելի քան 100 անդամներ։ Այս խմբակ նախագահ ընտրեց Մ. տ'Էդուրնէլ և երեսփոխան Մ. Տիւպիէֆ՝ փոխ նախագահ։ Տ'Էդուրնէլ առաջին նիստ մը մէջ ճառ մը խօսելով պարզեց այս մարմնոյն ծրագիրը։ «Մինչդեռ ամէն ազգեր կ'ընդունին Իրաւարարութեան սկզբունքը, կառավարութիւնք ոմանք հակակիր են, ըսելով թէ լոկ իրաւարարութեամբ գործ չի լինիր, մինչդեռ ատեն պէտք է սպառազինութիւնները դադրին։ Բայց ընդհակէցութիւնն այն ատեն կարելի է առաջարկել, երբ իրաւարարութիւնն ազգերու բարքին մէջ մանէ։ Ֆրանսա չուզեր մոռնալ անցեալը, հետևապէս չի փափաքիր նուաստացուցիչ խաղաղութեան մը։ Զաւ լէր ժամանակէն առաջ զինաթափ ըլլալ, չուզեր զոհ մ'ըլլալ, այլ ընդհակառակն աւելի զօրանալ կ'ջանայ։ Բայց ընդհանուր խաղաղութիւնն ու զինաթափութիւնն յաւիտենական երազ մը պիտի մնան միշտ եթէ Իրաւունքը չպատրաստուի և միջոց չգտնէ դիւրացնելու անոր իրագործումը։ Զինաթափութիւնը թշնամական շրջանին վերջին բառը պիտի ըլլայ, և առ այժմ բաւական է դաշնագիրներով ձեռք բերել սպառազինութեանց աստիճանաւոր նուազեցումը, և անոնց առաւելութեան սահմանաւորումը, նաև ընդհանրացնել իրաւարարութեան գործնական կիրառումն և պարտաւորել կառավարութիւնները՝ ո՛ և է վէճ իրաւունքի ճամբով կարգադրելու»։ Տ'Էդուրնէլ ի վերջոյ ներկայացուց յանձին այն երկիրներուն որոց հետ Ֆրանսա կըրնայ իրաւարարութեան դաշնագիրներ կնքել։

ՃԻԶՈՒԻՏՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐՆ Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Համպուրկի ինքնօրէն Քաղաքը, Գերմանիոյ Դաշնակցային Խորհուրդին մէջ ունեցած լիազօր պատգամաւորին ձեռքով, այն բարձր մարմնոյն ղրկեց Համպուրկի քուէն, որ Ճիզուիտներու Օրէնքին Բ. յօդուածին յապաւման դէմ բողոք մ'է։

⁂ Միւնիխի մէջ, անցեալ օր, Բողոքականաց մէկ ընդհանուր ժողովը գումարուեցաւ յատկապէս այդ յօդուածին յապաւման դէմ բողոքելու համար։ Ժողովին նախագահն, դատական խորհրդական Քրաուսօլտ, խօսեցաւ անցեալ դարուն Պաւերիայի մէջ Ճիզուիտականութեան դէմ մղուած պայքարին վրայ։ Ապա, Բաւարիոյ Էրլանկէնի գիտական բարձրագոյն վարժարանին պատմագէտ Բրոֆ. Ռէօզլինկ երկար բանախօսութեամբ մը բացատրեց Ճիզուիտական խնդրոյն պատմական տեսակէտով, քաղաքակրթութեան հետ ունեցած վերաբերութիւնը։ Ունկնդիրք անվերջանալի ծափահարութեամբ ընդունեցին բրոֆէսօրին տեսութիւնները։ Ժողովը վերջապէս երկու որոշմնագիր պատրաստեց, մին վարչապետին և միւսն ալ Պաւերիայի բողոքական լութէրական վերին խորհուրդին ներկայացնելու համար։ Առաջին որոշմնագրին մէջ, ի մէջ այլոց, շեշտուած է թէ ճիզուիտաց Միաբանութիւնն այնպիսի իմն կազմակերպուած է որ Բ. յօդուածին յապաւումէն ետքն այլ ևս ամէն դուռ ու երդիք բաց պիտի մնան անոնց առջև։ Որոշմնագիրը սապէս կը վերջանայ.—«Թագաւորութեան հաստատումէն մինչև ցայսօր ճիզուիտներն հեռու պահուած են Պաւերիայէն. նախանձայոյզ այդ փրկարար խաղաղութիւնն այժմ Բրուսիա՞ պատճառ պիտի ըլլայ խանգարելու։ Ասիկա չի կրնար ըլլալ և չպիտի ըլլայ։» Երկրորդ որոշմնագրով ժողովը կ'խնդրէ նոյն խորհուրդէն պէտք եղած միջոցները ձեռք առնել կրօնային խաղաղութեան և երկու քրիստոնեայ դաւանութեանց կանոնադրական հաւասարութեան պաշտպանութեան համար, և հետևապէս ազատութիւն չտալ ճիզուիտներուն՝ բողոքականաց այդ ուխտեալ թշնամիներուն։

ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ.—Լուծումի հրամայուած արական Միաբանութեանց մեծաւորներն այս կիրակի գումարուեցան իրենց ընելիքն որոշելու։ Միայն երեք Միաբանութեանց կողմէ մարդ չկար։ Միւսներն որոշեցին կրաւորաբար դիմադրել։ Ուստի, Մ. Քօմպի ազդարարութիւնն իբրև չեղեալ պիտի նկատեն, կամովին պիտի չցրուին, այլ պիտի թողուն որ դատարանք դատապարտեն զիրենք, և նիւթական ույժով արտաքսեն զիրենք Միաբանութեանց շէնքերէն։ «Փօքրիկ Քօյրերն» ալ, որոց տուգանքի դատապարտութիւնը գրեցինք, որոշեցին 50ական ֆր.ի և 100 ֆր.ի տուգանքը չվճարել, այլ թողուլ որ կառավարութիւնը զիրենք բանտ դնէ։

⁂ Մեծաւորք առ Ֆրանսացի ազգն ուղղեալ երկար հրաւէր մը հրատարակեցին Քրօա (Խաչ) թերթին մէջ, որով կը հերքեն իրենց դէմ եղած ամբաստանութիւնները, և կ'գանգատին որ Խորհրդարանը զիրենք դատապարտեց միահաղոյն, առանց կարդալու իրենց իւրաքանչիւրին վերաբերեալ պաշտօնագրերը, և առանց թող տալու որ այն թուղթերը բաշխուէին երեսփոխաններուն։ Անգամ մը ևս կ'հռչակեն թէ իրենց կատարած գործերը խաղաղութեան, բարեգործութեան, առաքինութեան, մարդասիրութեան գործեր են, և անկողմնակալ քննութիւն կ'պահանջեն գալիքայի վեհանձն ազգին արդարութենէն։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ պատերազմական նախարար Զօր. Անտրէի պաշտօնի բանակին անդըրնելուն առթիւ վարչապետ Մ. Քօմպ նամակ մը գրելով, անոր երկարամեայ նշանաւոր ծառայութեանց համար կառավարութեան գոհունակութիւնը կ'յայտնէ։ Կ'ըսէ նաև թէ երջանիկ է յիշելով որ իր զինուորական ամբողջ կեանքին մէջ ցոյց տուած եռանդն ու անձնուիրութիւնն այնպէս անմոռաց պիտի մնան երկրին մէջ որպէս թէ ինք միշտ բանակին գլուխը գտնուած ըլլար։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ ՎԱՐՉԱՊԵՏԱՑ.—Կոմս Պիւլով Բշ. առաւօտ կանուխ Սօրէնդէէն Նաբոլի գնաց, սպասելու համար իր տիկնոջ որ կէս օրին հոն հասաւ Համպուրկէն։ Կոմսը, Նաբոլի ընդհանուր հիւպատոսին հետ, որ կայարանին մէջ իրեն կ'սպասէր, այցելեց արտաքին գործոց նախարար Մ. Բրինէդդիի, որ Գերման վարչապետին այս փափկանկատ մեծարանքէն զգածուած, շատ ուրախ եղաւ. այցելութիւնը մէկ ժամ տևեց։ Կոմսն ապա իր տիկնոջ ըսեր է թէ ակնկալուածէն աւելի աղէկ վիճակի մէջ տեսած է Բրինէդդին և համոզուած է թէ քիչ ատենէն պիտի գտնէ իր նախկին ոյժն ու առողջութիւնը։

⁂ Կոմս Պիւլով Իտալիայէ դարձին տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ Աւստրիոյ արտաքին գործոց նախարար Կոմս Կօլուխովսքիի հետ։

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ԾՈՎԱԿԱԼ Տիւի Գերման Նաւատորմին նկատմամբ ըրած քննադատութիւնը պատճառ եղաւ Գերման մամուլին կծու դիտողութեանց։ Քէօլնիշէ Զայթունկ կ'յիշեցնէ Քօկլանի միջադէպը, (երեք տարի առաջ Նիւ Եորքի քլիւպներէն մէկուն մէջ նաւապետ Քօկլանի արտասանած հակագերման բաժակաճառը)։ Այն ատեն Քօկլան պաշտօնապէս կշտամբուեցաւ և նախագահ Մաքքինլի ցաւ յայտնեց Գերման դեսպանին։ Բայց հիմա քանի որ ծովակալ Տիւի կ'ըսէ թէ թշնամական նպատակ ունեցած չէ Գերման Նաւատորմին համար ըրած քննադատութեամբը, դէպքը դիւանագիտական ծանուցագրի փոխանակութեան տեղի պիտի չտայ։

⁂ Նիւ Եորքէն կ'ծանուցանեն Պերլինէր Թակէպլատթի թէ նախագահ Րուզվէլդ ծովակալ Տիւի քննադատութիւնը լրագրաց մէջ տեսած պահուն, անմիջապէս, ինքնաբերաբար, Սպիտակ Տունը կոչել տուեր է ծովակալը, որ յայտարարեր է թէ իր անկեղծ դիտողութիւններն հրատարակութեան սահմանուած չէին։ Ծովակալին այս յայտարարութիւնն անմիջապէս հաղորդուեր է Գերման դեսպան Պառոն Շթէքֆոն Շդէրնպուրկի, որ ըսեր է թէ Տիւի յայտարարութիւնն հարկ չէր թողուր դիւանագիտական գործողութեան։

⁂ Ամերիկեան թերթերը Զօր. Տիւի հայրենասիրական այս չափազանց եռանդոտ յայտարարութեանց ետև ինքզինք նախագահութեան ընտրելի ցուցնելու ջանք մը կ'նշմարեն, որուն համար Տիկին Տիւի արդէն 1901ին բաւական աշխատեցաւ ընդունայն։ Կ'յուսացուի որ այսօր, Ուրբաթ, Միլուօքիի մէջ տըրուելիք հացկերոյթի մը առթիւ, Նախագահ Րուզվէլդ գերմանասէր յայտարարութիւն մ'ընէ։

ՐՈՒԶՎԷԼԴ ՆԱԽԱԳԱՀ այս Դշ. մեկնեցաւ Ուաշինկդընէ և մէյ մ'ալ Մայիս 6ին պիտի դառնայ հոն։ 24 նահանգ և գաւառ պիտի պտըտի, 13,581 մղոն տեղ ճամբորդելով երկաթուղիով։ Շատ մը կարևոր ճառեր պիտի արտասանէ ներքին և արտաքին հարցերու վրայ, ազգին միտքը շինելու և իր քաղաքականութեան դէմ եղած քննադատութիւններն հերքելու համար։

ՓԻԼԻՓՊԵԱՆՔ.—Մանիլայէ կ'հեռագրուի թէ փիլիպպեան ըմբոստները զօրավար Սան Միկէլ մեռեր է Մալէպէ լըրտես զօրացերու վաշտի հետ տեղի ունեցած կռուոյ մը մէջ։

ԱԹԷՆՔԻ նախարարական տագնապին հետևանք է անհամաձայնութեան, բանակի վերակազմութեան և այլ զինուորական բարենորոգման հարցերու վրայ։ Սակայն այնքան լուրջ հանգամանք ունին որ Թագաւորն ստիպուեցաւ ետ կենալ իր հօր ծննդեան տարեդարձին առթիւ Քոբէնհակ երթալէն։

ՊԵԼԿՐԱՏԻ ԵՒ ՑԵՏԻՆԵԷԻ ռուս զինուորական կցորդ Սիզոյէվ գնդապետ մի քանի Սերպ սպայի հետ ճամբայ ելած է, քննական պտոյտ մ'ընելու Սերպիոյ մէջ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԲԱՄԲԱԿԻ մանարանք ի Լոուէլ (Մասաչուզէդս), որք 17,000 գործաւոր կ'բանեցնեն, ինքնաբերաբար դադրեցուցին, գուշակելով որ անհամաձայնութիւն պիտի ծագի աւուրչէքի սակին վրայ։ Որովհետև բամբակն ու մանածը շատ լաւ կ'ծախուին, աշխատաւորք սակին բարձրացումը կ'խնդրեն, առ որ գործարանատէրք կ'պատասխանեն թէ ներքին և արտաքին հրապարակներու վրայ չեն կրնար մրցիլ օտարներուն դէմ, եթէ աւուրչէքը բարձրացնել պէտք ըլլայ։

«ԾԱՂԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՋՆՈՐԴԸ», Տիկին Ռօթէ հոգեհարցուկը Պերլինի դատարանէն դատապարտուեցաւ 18 ամիս բանտարկութեան խաբէական հնարքներով դրամ շորթելուն համար։ Արդէն ութ ամսէ ի վեր բանտը ըլլալով, 10 ամիս ևս պիտի մնայ։ Պերլինի լրագիրներէն շատեր արդար չեն գտներ այս վճիռը. զի, կ'ըսեն, անոր խաբէական յայտարարութիւններէն մարդու վնաս չեկաւ, այլ շատեր եթէ դրամ վճարելով մտան տեսնելու անոր ներկայացումները, ի փոխարէն իրենց դրամին հետաքրքրաշարժ ձեռնածութիւններ տեսան, իրաւ կամ սուտ, բայց գոնէ զուարճացան։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԱՏՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ.—Էքս—Ան—Բրօվանսի դատարանն անպարտ արձակեց Տը Կրասէ Սպանիացի ազնուականն որ ամբաստանուած էր իբր մարդասպան, ինչպէս գրեցինք մեր անցեալ աւուր թիւին մէջ։ Սա չորս հարցումի եղաւ երդուեալաց. «Կրասէ յանցաւո՞ր է, 1. Իբր մարդասպան. 2. Ոճիրը կանխամտածեա՞լ է, 3. Թակարդ լարա՞ծ է, 4. Արտաքսման վճիռին դէմ անսաստա՞ծ է։» 20 վայրկեան վերջ երդուեալք սրահ դարձան խորհրդակցութեան սենեակէն և առաջին երեքին մերժողական պատասխան տուին, իսկ չորրորդին մասին յանցաւոր հռչակեցին տը Կրասէն։ Դատարանը 6 ամիս բանտարկութեան դատապարտեց զինք, բայց արդէն քաւած ըլլալով, անպարտ արձակուեցաւ։ Տը Կրասէ ջերմագին սեղմեց իր փաստաբան Մ. Հանրի Ռօշֆորի ձեռքը, երբ վճիռը լսեց։

ԿԵՂԾ ԴՐԱՄԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ.—Սպանիական ոստիկանութիւնը Սան—Ճէրվազիօյ մէջ կեղծ դրամ շինող գործարան մը գտաւ։ Երկու այր եւ երկու կին ձերբակալեց, կիներէն մին Ֆրանսուհի մ'է և նոյն յանցանքը գործած ըլլալուն համար տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուած մէկու մը ամուսինը։ Այս կինն իր վրայ կ'կրէր Մ. Լուպէի ուղղեալ նամակ մը, որով կ'խնդրէր ներել ամուսնոյն։ Սպանիական և ֆրանսական շատ մը կեղծ դրամներ ձեռք անցուեցան։

ՊԱՊԻՆ ՍԱՆԵՐԸ.—Պապն իր յոբելեանին առթիւ հրամայած էր որ Մարտ 3ին Հռոմի մէջ ծնած ամէն տղայ հագուստ և դրամ ընդունի։ Եւ ըստ որում օրական 35 ծնունդ կըլլայ ի Հռոմ, Վատիկանի գանձային վարչութիւնն ալ ըստ այնմ հաշուեց իր տալիք նուէրները, բայց զարմանալի պարագայ, այդ օր յաւիտենական քաղաքին մէջ 93 ծնունդ պատահեցան, ճիշդ Պապին տարիքին չափ։ Կասկածելու տեղի չկար։ Մարտ 3ին ճիշտ 93 տղու ծննդեան վկայական տրուած էր։ Մարդահամարի վարչութիւնն ա՞նք գոցեր էր, ծնողքներն անա՞նկ կարծեր էին թէ Մարտ 3ը 48 ժամ ունի. բայց այսպէս թէ այնպէս, նուէրները տրուեցան։ Նորածիններուն մէջ կայ եռօրեակ մը, երկուքը մանչ և մէկն աղջիկ, երկու մանչերն Ռէմուս և Ռէմուլուս կոչուեցան, և աղջիկը Ռոմա։ Մկրտութիւնը տեղի ունեցաւ Ս. Պետրոսի եկեղեցին։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Ուլայի Ա. աստիճան տրուեցաւ Կայսերական Անձնական Գանձուն համարակալութեան դիւանի Տնօրէն Մուհիէտտին էֆ.ի, գլխաւոր արկղակալ Խալիլ էֆ.ի, և Կայսերական կալուածոց երկրագործական մասնագէտ Խորհրդական Գէորգ էֆ. Թորգոմեան։

Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ Կայսերական Անձնական Գանձուն համարակալութեան դիւանի քարտուղարներէն Մուսթաֆա պէյի, Սալո—իւլ—Վահիտ էֆ.ի և Բ. Արկղակալ Հաճի Ահմէտ պէյի։

Ուլայի Բ. աստիճան տրուեցաւ Պրուսայի Թաղապետութեան նախագահ Էմին պէյի։

—Ճէպէլէ (Պէյրութ) գաւառակին Գայմագամ անուանուեցաւ Եաֆայի նախորդ Գայմագամ Րէուֆ փաշա։

—Բ. Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Մարտինի համարակալ Հիւսնի էֆ.ի և Գ. Մէճիտիէ՝ Սպարապետի Դրան հանքածուխի հայթայթիչ Քիրքլու էֆ.ի։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.—Երուսաղէմի կառավարիչ Քեազիմ պէյ Ռուսիոյ կառավարութենէն Ս. Սթանիսլաս պատուանշանին Ա. աստիճանը, և Իտալիոյ կառավարութենէն «Թագ Իտալիոյ» պատուանշանին Ա. աստիճանն ստացած ըլլալով, Կայսերական Իրատէ մը արտօնեց անոնց գործածութիւնը։

ԳԵՐՄԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԶՈՒՆ ԻՇԽԱՆՔ.—Երէկ հեռագիրը ծանոյց թէ Գերման Գահաժառանգ իշխանն ու իր եղբայրը Բօրդ—Սայիտէ մեկնած են մայրաքաղաքս գալու համար։ Գերման Կայսերազուն իշխանները վաղը Նէլլիդա (Այտընի Նահանգ) պիտի հասնին, որուն հնագիտական պեղումները պիտի այցելեն։ Անկէ ուղղակի Պոլիս պիտի գան իրենց զբօսանաւով, և Բշ. առաւօտ, ժամ 3½ին միջօրէէն, հոս պիտի հասնին։ Դարդանէլի մէջ, Կայսերազուն իշխանները պիտի ընդունուին Օսմ. պատուիրակութեան մը կողմէ, ինչպէս նաև գերմանական դեսպանատան խորհրդական Պառոն Վանկէնհայմի կողմէ, որք վաղը պիտի մեկնին Կայսերական Իզզէտտին զբօսանաւով և Լօրլէյ պահականաւով։ Իշխանները Տոլմապաղչէի Պալատը ցամաք պիտի ելնեն և հիւր պիտի ըլլան Վեհ. Կայսեր։ Երեք օր հոս պիտի մնան, և Եշ. միջօրէէն ետքը պիտի մեկնին, Յունաստան երթալու համար։

ԺԱՆՏԱԽՏ.—Եգիպտոսի Մէնզիլէ գաւառին Մաֆազա կոչուած տեղւոյն մօտ, Պէտէվի ցեղերուն մէջ, Մարտ 13էն ի վեր ժանտախտ ծագած ըլլալով, 4 դէպք ու 2 մահ պատահած են։ Նոյնպէս Մաֆազայի հիւանդանոցին մէջ 1 մահ և Թանթահի մէջ ալ Մարտ 17ին 1 մահ պատահած են, ինչպէս կ'հաստատէ Եգիպտոսի Առողջապահական Խորհուրդին օսմ. պատուիրակ Տօքթ. Սթէֆանովիչի կողմէ ղրկուած հեռագիր մը։ Հետևապէս, ինչպէս երէկ ծանուցինք, Առողջապահական Խորհուրդը նկատելով որ Թանթահ Աղեքսանդրիոյ հետ միայն յարաբերութեան մէջ է, որոշեց 4 օր քարանդինայի ենթարկել Մարտ 18էն սկսեալ Աղեքսանդրիայէ մեկնող շոգենաւերը, օսմ. մաքսանոցներէն մէկուն մէջ, հանդերձ հականեխմամբ։ Մուկերու ջնջման կանոնագրին տրամադրութիւնք ալ պիտի գործադրուին։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՀԻԳԱՆՈՒԹԻՒՆ.—Վեհ. Կայսրը նախընթաց օր Գերման դեսպան Պառոն Մարշալի որպիսութիւնն հարցուց, Արարողապետ Իպրահիմ պէյը դեսպանատուն ղրկելով։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ Դ. զօրաբանակին շրջանակին համար, 1319 տարւոյ վիճակաւ զինուորագրութեան 46 Ֆէրմանները պատրաստուած ըլլալով, Բ. Դռնէն յանձնուեցան Սպարապետութեան։

ՏՐՈՑ ԳԱՆՁՄԱՆ նոր Կանոնագրին համաձայն, տրոց գանձման գործը Մուխթարներէն առնուած և երաշխաւորեալ հարկահաւաքներու յանձնուած ըլլալով, որք իրենց գանձած գումարները կառավարական սնտուկներուն կ'յանձնեն, Մալիէի ժողովն որոշեց թէ այլևս գիւղախումբերու (Նահիէ) մէջ արկղակալի և այլ պաշտօնեաներու պէտք չկայ, և թէ պէտք չկայ դրամական երաշխաւորութիւն առնել գիւղախումբերու Միւտիրներէն, քանի որ անոնք այլ ևս դրամական գործերով պիտի չզբաղին։

ՀԻՍԱՐ ԳՈՒՆԴԻՆԵՐԸ.— Կայսերական Իրատէի մը համաձայն, Հիսար գունդերուն պէտք ունեցած թամբերը (էյէր) արքունի Սարրաճհանէէն մէջ պիտի շինուին ճերմակ կաշիով։

—Մուսանիայէ երէկ 48 ձի հասան Հիսար գունդերուն համար։

ՄԱՄՈՒՐԷՏ—ԻՒԼ—ԱԶԻԶԻ Րէսիֆ զօրաց պաշտօնարանը պիտի նորոգուի։

ՕՍՄ. ՍՊԱՆԵՐԷ բաղկացեալ յանձնաժողով մը, Կայսերական Իրատէով, ի մօտոյ Գերմանիա պիտի երթայ, Կայսերական կառավարութեան ի հաշիւ շինուած Մաուզերեան հրացաններն աչքէ անցընելու և ընդունելու համար։

ՁԵՆՔ ԿՐԵԼՆ ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ.—Սելանիկի կուսակալութիւնը նկատելով որ հիւպատոսարաններու Խավազներէն զատ, քաղաքին մէջ ուրիշներուն զէնք կրելն արգիլուած է, մինչդեռ վաճառատուններու և դպրոցներու խավասները, տուներու պահապաններն և կարգ մը գիշերապահներ շուկայի և թաղերու մէջ հրապարակաւ բիւղուէր և ուրիշ զէնքեր կ'կրեն և այս կարգի անձանց թիւն ալ կարևոր գումար մը կ'կազմէ, քան մը որ կարգապահական օրէնքներուն բոլորովին հակառակ է, խստիւ արգիլեց հրապարակաւ զէնք կրելը: Բացառութիւն պիտի կազմեն միայն Հիւպատոսներու խավասները: Իրենց տուներուն և վաճառանոցներուն մէջ պահապան պահող անձանց ևս պաշտօնական կերպով պատուիրուած է թէ պահապանները տուներէն և վաճառանոցներէն դուրս պէտք չէ զէնք կրեն, հակառակ պարագային, ոստիկանութիւնը պիտի գրաւէ անոնց զէնքերը: Իսկ գիշերապահները գիշերներն իրենց պաշտօնին գլուխը գտնուած ատեն միայն արտօնեալ են զէնք կրելու: Ոստիկանութիւնն յատուկ պիտի հսկէ այս արգելքին գործադրման վրայ:

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ Անձնապահ Զօրաբանակին Միւշիր Րէուֆ փաշա ապաքինած ըլլալով, երէկ Կայսերական Պալատ գնաց և երախտագիտութիւն յայտնեց իր հիւանդութեան միջոցին ցոյց տրուած կայսերական հոգածութեան համար:

ԹՈՒՐՔԲԵՒՇԷԼԼԷՆ առևտրական դաշնագրի խառն յանձնաժողովը երէկ արտաքին գործոց պաշտօնատան մէջ գումարուելով, պատրաստուած նախագիծ պայմանագիրը ստորագրեց, որ կայսերական վաւերացման պիտի մատուցուի:

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Սկսուած է նորոգութիւնն այն խճուղիին որ Իփրանիէէ մեկնելով կ'երթայ ի Քանարիցա, սահմանագլխին բովանդակ երկայնքը քիւրելով:

—Մանասթիրի նահանգին ներկայ տարւոյ զինուորական տուրքերն և յետնեալ տուրքերը մինչև 1319 տարւոյ Հոկտ. 31, բարձրագոյն հրամանաւ պիտի գանձուին առանց տուգանքի:

—Սելանիկի նահանգին պուլկարական դպրոցներուն քննիչ անուանուեցաւ Նայիմ էֆ. որ պուլկարերէն լեզուն քաջ գիտէ:

—Թղթատարական և Հեռագրական Վարչութիւնն որոշեց Ռումելիի նահանգներու ընդհ. քննիչին Սկիւպի պաշտօնատան մէջ հեռագրական մեքենայ մը զետեղել և ճարտար հեռագրող մը անուանել:

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.—Պուլկարիոյ Փերտինանտ իշխանը նախընթաց օր ունկնդրութեան ընդունեց Պետերսպուրկի պուլկարական գործակատարութեան քարտուղար Մ. Սթանչէֆը:

—Վարչապետ Մ. Տանէվ Գշ. օր Սօպրանիէին մէջ կարդաց իշխանական հրամանագիրը, նոր նախարարներուն անուանման նկատմամբ: Նախարարական տագնապն այս կերպով վերջացաւ ընդհ. գոհունակութիւն պատճառելով, մանաւանդ որ յուսալի է թէ իշխանութեան վրայ մնացող դահլիճը պիտի շարունակէ իր խոհեմ և խաղաղասէր քաղաքականութիւնը: Դահլիճին միակ նոր անդամն է Գնդ. Միխայիլ Բորոֆ Սաւոֆ, պատերազմական նախարարը: Գնդ. Սաւոֆ 1857ին ծնած է Հասքօվոյի մէջ: Իր ուսումն առած է Ֆիլիպէի և Կապրովոյի Գիմնազիոններուն մէջ: 1878ին մտաւ Սոֆիայի զինուորական վարժարանը, ուսկից յաջորդ տարին ելաւ սուսերակիր ստործանաւ: Արևելեան Ռումելիի քաղաքային զինուորութեան մէջ մտնելով, 1881ին տեղակալի աստիճան բարձրացաւ: Այն ատեն Պետերսպուրկ ղրկուեցաւ իր զինուորական ուսումն ամբողջացնելու համար Նիքօլայեվ Զինուորական Ակադեմիին մէջ: 1885ին Ֆիլիպէ վերադառնալով, Արևելեան Ռումելիի կուսակալի Թիկնապահ անուանուեցաւ: 1885ին հարիւրապետի աստիճան բարձրանալով, Սպաջակոյթին մէջ զինուորական շինութեանց ճիւղին պետ անուանուեցաւ: Սերպօ-պուլկար պատերազմի միջոցին, Սլիվնիցայի և Բիրօդի ճակատամարտներուն մէջ Պուլկար բանակին ձախ թևուն կ'հրամայէր: Բանի մը յանձնաժողովներու, և մանաւանդ սահմանագլխի գծման յանձնաժողովին աշխատութեանց մասնակցելէ ետքը, 1887ին պատերազմական նախարարի օգնական անուանուեցաւ: Այնուհետև ստանձնեց կիսաբաժնի մը հրամանատարութիւնը: Մուդքուրոֆի մահէն ետքը, պատերազմական նախարարի պաշտօնն ստանձնեց 1891—1894ի Սթամպուլոֆեան դահլիճին մէջ: Պուլկար բանակին լաւագոյն սպաներէն մին է:

—Իշխանական հրամանագրին ընթերցումէն ետքը, Մ. Տանէվ առաջարկեց մինչև Մարտ 31 երկարաձգել Սօպրանիէի նստաշրջանը, մէկ քանի ստիպողական օրինագիծներու քուէարկումին ի գլուխ հանելու համար: Մէկ քանի երեսփոխաններ խօսք ուզեցին այս առաջարկին վրայ: Դեր—նախագահ Մ. Ֆրանկիա, առանց մէկուն խօսք տալու, քուէի դրաւ առաջարկը, որ ընդունուեցաւ մեծ ժխորի մը մէջ: Դեր—նախագահն յետոյ խօսք տուաւ պաշտօնէից վերաբերեալ օրինագծին տեղեկագրին, որ սակայն չկրցաւ իր տեղեկագիրը կարդալ, նստաշրջանին երկարաձգման առաջարկին վրայ խօսք ուզող երեսփոխաններուն յարուցած աղմուկին պատճառաւ, որով դեր—նախագահը պարտաւորուեցաւ նիստը դադրեցնել կէս ժամ:

—Սոֆիայի ոստիկանութիւնը Բշ. իրիկուն ձերբակալեց 7 Պուլկարներ, որք կը պատրաստուէին երթալ միանալու աւազակներու հրոսախումբերուն: Ձերբակալեալները Պուլկարիոյ ներսերը ղրկուեցան:

—Վէչէրնիա Բօսդա կ'ըսէ թէ Պետերսպուրկի պուլկարական գործակատար Մ. Սթանչէֆ տեղեկացուցեր է Պուլկարիոյ ձեռնհաս շրջանակներուն թէ ռուս կառավարութիւնը կասկածով պիտի տեսնէ նոր դահլիճի մը կազմութիւնը, ըստ որում նախորդ դահլիճն իր խաղաղասէր ոգւոյն ապացոյցները տուած էր, հալածելով խառնակիչ Քօմիտէններն ու հրոսախումբերը:

—Ռուսական Նովոյէ Վրէմիա և Նովոսթի թերթերը կ'ըսեն թէ Տանէվի դահլիճը գիտակից և խաղաղասէր քաղաքականութեան մը ապացոյցները տուած է:

—Պուլկարիոյ Ազգային Պանքային տնտեսական հաշիւները քննուելով, քանի մը անկանոնութիւններ երևան ելան, և արկղակալ Մ. Թրուչինէվ պաշտօնանկ եղաւ: Կ'ըսուի թէ պիտի դատուի:

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ խորհրդական Բանծիրի պէյ Յունաց Պատրիարքին նուիրեց արծաթ ափսէ մը, որուն վրայ քանդակուած են Տ. Յոաքիմ Գ.ի անունը, ինչպէս նաև Պատրիարքական արծիւը:

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐ ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆ.— Գոհունակութեամբ կ'ծանուցանենք թէ Վեհ. Սուլթանը գնահատելով ա՛յն մեծամեծ ծառայութիւնները զորս կ'մատուցանէ Գէորգ էֆ. Թորգոմեան, իբրև երկրագործական մասնագէտ խորհրդական Կայսերական Կալուածոց, և իբրև ճերամաբուծական մասնագէտ խորհրդական Հանրային Պարտուց Վարչութեան, բարեհաճեցաւ Ուլայի Ա. աստիճան շնորհել անոր, ի նշան կայսերական բարձր գոհունակութեան: Գէորգ էֆ. Թորգոմեան, իբրև վարիչ Պրուսայի Ճերամաբուծական Վարժարանին, անգնահատելի ծառայութիւններ մատուցած է օսմ. ճերամաբուծութեան զարգացման և բարգաւաճման, գլխաւոր ճերամաբոյծներ պատրաստելով, և Հանրային Պարտուց Վարչութեան հասոյթի այդ աղբիւրն օր քան զօր արդիւնաւոր վիճակի մէջ դնելով:

ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԵՆԵԿԻ անդամ անուանուեցաւ գորգի հանրածանօթ վաճառական Զարմայր էֆ. Ճմարոսեան:

ԷՐԶՐՈՒՄԻ նահանգին մէջ շինուած և Ռուսիա ղրկուած ապուխտներն և երշիկները պիտի քննուին, բայց անոնցմէ տուրք պիտի չառնուի:

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ գիշեր, ժամ 7½ միջոցները, Չէմպէրլի—Թաշ, Օսմանիէ սրճարանին դիմացը, Ահմէտիի դիւանին քարտուղար Նիզամէտտին պէյի վարձքով բռնած քարակիր տունէն հրդեհ ծագելով, միայն նոյն շէնքին հրոյ ճարակ եղաւ: Եպարքոսական դիւանին անդամ Հըֆզը պէյ, որ իբրև հիւր նոյն տան մէջ կ'գտնուէր, ծանր այրուածներ ստացաւ, և յուսահատական վիճակի մէջ հիւանդանոց տարուեցաւ:

ՊՈՒԼԿԱՐԱՑ ԵԿԶԱՐՔԸ, Ռումելիի նահանգներու Պուլկար Մետրապոլիտներուն շրջաբերական մ'ուղղելով, պատուիրած է յորդորել Պուլկար ժողովուրդը, որ ուղղամտութեան և հաւատարմութեան ընթացքէ չշեղի:

ՀԵԼԼԷՆ դեսպանատան Ա. Թարգման Մ. Նաւմ երէկ Բ. Դուռն երթալով, Մեծ—Եպարքոս Բարձր. Ֆէրիտ փաշայի յանձնեց Ս. Փրկիչ պատուանշանը:

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ մէջ շինուող Օսմ. «Մէճիտիէ» յածանաւը յառաջիկայ Մայիսին ծով պիտի իջեցուի: Կ'ըսուի թէ Մ. Ռուզվէլտի դուստրը՝ Միս Ռուզվէլտ անձամբ պիտի նախագահէ ծով իջեցման արարողութեան, ինչպէս ըրած էր Վիլհէլմ կայսեր անձնական Մէդէօր զբօսանաւուն ծով իջեցման ատեն:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ծովային սպայ և հռչակաւոր գրագէտ Բիէռ Լօթի, որ մայրաքաղաքս եկած է, ֆրանսերէն թերթի մը խօսքին նայելով, Վօթուռ պահականաւին հրամանատար պիտի անուանուի եղեր:

ՀԱՑԿԵՐՈՅԹ.— Անգլ. դեսպան Սըր Ն. Օ'Քօնոր նախընթաց գիշեր հացկերոյթ մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան ռուս դեսպան Մ. Զինովիէվ, Ա. Թարգման Մ. Մաքսիմով և իր կինը, և այլք:

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ միացման նախարարական յանձնաժողովը երէկ ևս գումարուեցաւ Եպարքոսական պաշտօնատան մէջ:

ԵԼՄՏԱԿԱՆ Յանձնաժողովը ևս երէկ գումարուեցաւ Արտաքին գործոց խորհրդական Նաւում փաշայի նախագահութեամբ: Ներկայ էին Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդական Հագգը պէյ և Վսեմ. Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան:

ՄԵԾ ՊԱՐԳԵՒԸ.—Ռումելիի երկաթուղեաց վիճակահանութեան մեծ պարգևը, 600,000 ֆր., Սապահի խօսքին նայելով, վիճակեր է Մեծ—Կղզիի կալուածատրոց քարտուղար Ճէմալ էֆ.ի:

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆ ԻՇԽԱՆ ՄԻՐԶԱ ՌԻԶԱ ԽԱՆ.—«Մոնիթէօռ տը Թռնիզիա» թերթը, պարսկական դեսպան Իշխան Միրզա Րիզա Տանիշ Խանի վրայ խօսելով, կ'ըսէ թէ «իշխանն ո՛չ միայն Արևելքի պաշտօնական աշխարհին մէջ ականաւոր անձնաւորութիւն մ'է իբրև դիւանագէտ,—քանի որ այսօր իբրև դեսպան պարսկական դիւանագիտութեան առաջնակարգ պաշտօնը կ'վարէ Կ. Պոլսոյ մէջ, իր բարձր յատկութեանց շնորհիւ դիւանագիտական ամբողջ ասպարէզ մը արագօրէն բոլորելէ ետք Ռուսիոյ և Շուէտ Նորվէկիոյ արքունեաց մօտ,—այլ և կարող մատենագիր մը և բանաստեղծ մ'է, Պարսկաստանի ժամանակակից գրականութեան մէջ իր առաջնակարգ դիրքով: Համբաւաւոր Կիւլիստանի հեղինակին՝ Սաատիի և Հնոյն Պարսկաստանի Լամարդինին՝ Ֆիրտուզիի այս ականաւոր աշակերտին գործերն արդէն հոծ ու կուռ են, ինչպէս կ'տեսնուին անոնց ռուսերէն և ֆրանսերէն թարգմանութիւններէն: Ի մէջ այլոց յիշենք իր Ռուշէ—ըռ—ուղն Տազ—րէ—Բէ—ննէրը, Ցէրըսպինկերը (1900ին տպուած է Պետերսպուրկ), Միւնբէիւ—ըլ—Բէ Տանիշ (Հասլիկէրբ Տանիշի), քերթուածներու հաւաքածոյ մը: (Տանիշ գրական ծածկանունն է իշխանին), Պարսկական ազգային հռչակաւոր երգը, և Բէ—լըքէ անուն գիրք մը, որուն մէջ իշխանը կ'ուսումնասիրէ պարսկական այբուբենը: Գալով Երֆա—Ուտ—Տեօլէ իշխան Միրզա Րիզա Խանի բանաստեղծական գործերուն, եթէ անոնք ի սկզբան կ'պարծենային մեր արևմտեան միտքը, շատ չանցած կ'գրաւեն զայն, նկարագրութիւններու և պատկերներու անոյշ բնականութեամբ և խանդավառ, երբեմն ալ մտացածին երևակայութեամբ կ'ազդեն նաև իրենց զգացումներու խորութեամբ, մանաւանդ երբ կ'փառաբանեն մեծութիւնն Աստուծոյ և փոքրութիւնը մարդոյն, որոյ մարմինը «մշիկններու ուղեղին է համբոյր»: Իր տաղաչափութիւնն ընդհանրապէս երկտող է, Սրբազան Մատեանին տուներուն պէս թուագրուած, որոց իմաստասիրական համդամանքն ունի, և երբեմն ալ քառեակ, ինչպէս է իր Տող Խատ—Տիֆ—Բէան քերթուածը, յուզիչ արձագանգ մը Լա Հէյի Խաղաղութեան դեսպանախորհուրդին, որուն իշխանը ներկայ գտնուեցաւ իբրև առաջին պատուիրակ: Այս Տաղ, իր բարձր տեսութիւններով և մարդասիրական յղացումներով, հեղինակը կ'հանդիսացնէ խաղաղութեան իշխան մը որուն գաղափարները, 15 լեզուներու թարգմանուած և Եւրոպայի մէջ տարածուած, են «Յերկիր խաղաղութիւն և ի մարդիկ հաճութիւն»: Բայց Իշխան Րիզա լոկ ժողովուրդներու հայրագորով ախոյեան մը չէ, դատ մը որուն ի սպաս կ'դնէ իր բանաստեղծական բովանդակ հնարքները, այլ և անկեղծ մարդասէր մ'է, որուն մարդասիրական հաստատութիւնք կ'գտնուին ի Տփղիս, Թեհրան և Պոլիս: Անոնք են այն գործերը, որք այնքան մեծ պատիւ կ'բերեն դիւանագէտի մը, և անոր բանաստեղծական հանճարին և զգայուն ոգւոյն:»

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ Նախարարութիւնն որոշեց ոչխարներու յատուկ մաքրանոցներ հաստատել Տրապիզոնի, Սելանիկի և Պանտըրմայի մէջ, որք ամէն տեղերէ աւելի ոչխար կ'ղրկեն մայրաքաղաքս:

ԹԷՀՐԱՆԻ Օսմ. դեսպանատան գործակատար անուանուեցաւ Արտաքին գործոց պաշտօնատան Թղթակցութեան դիւանի օգնական Ասըմ—պէյ—Զադէ պէյ: Սա երբ Թէհրան հասնի, Օսմ. դեսպան Շէմսէտտին պէյ արձակուրդով Պոլիս պիտի գայ օդափոխութեան համար:

ՄԱՆԱԾԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Կ. ՊՈԼԻՍ, Մարտ 21/3 Ապր.

Բամպակի գինն 'ո և է զգալի փոփոխութիւն կրած չունի, իր ընթացքը խիստ հաստատ է, և վախ կայ որ մէկէն ի մէկ այս հանդարտ վիճակէն վերջ զգալի բարձրացում մը տեղի ունենայ: Մանածի գործարանատէրները միշտ բարձր բռնած են իրենց գիները, և մեծաքանակ յանձնառութեանց տակ չեն մտնար՝ բամբակին յառաջիկային մէջ կրելիք վիճակին անգիտակ ըլլալնուն համար: Յորմէ հետէ բամպակի «քօռնէր»ը Ամերիկացիներուն ձեռք անցած է, այլ ևս անգլիական կամ ուրիշ ո՛ և է մանածի գործարանատէր՝ իր կարգին «քօռնէր» ընելու համարձակութիւն չէ ունեցած, որպէս զի մ'գուցէ Ամերիկացիներուն մէկ խաղին զոհ երթայ, այլ պզտիկ՝ քանի մը հազար անկուաններու միայն կարող եղած է մտնել, ուրկէց յառաջ գալիք նոյն իսկ փոքր մ'անգամ նշանակութիւն չիկրնար ունենալ: Պոլսոյ հրապարակի մանածի գիները տակաւ վրայ կ'գրուին, մանաւանդ մէկ կողմէն պակսող տեսակներու համար, իսկ մանածի գործերը չգիտցուիր ի՛նչ պատճառաւ նախընթաց տարիներու թափը տակաւին չեն սկսած:

ՏԵՂԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔ

Օ. Ո. 100էն կանխիկ

Վաթէր Նումրօ Ն.	29½
» Իզմիր	» 32½
» Սելանիկ	» 31

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔ

Օ. Ո. 100էն 61 օր պայմ.ժամ. կամ Օ. Ո. 2% զեղչ կանխիկ

Վաթէր Ն. 20	41
Էքսթրա » 16—24	48
» » 12—14	42—44½

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔ

Վաթէր Ն. 4—14	30 33
» » 20	38½—39½
Էքսթրա » 12—14	38 —40
» » 16—24	43½—44½

ԶՈՒԻՑԵՐԻԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ

Կարմիր Վաթէր Ն. 20	60—61

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ

Կարմիր Վաթէր Ն. 20	56—58

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ ԲԱՄԲԱԿԻ

ՄԱՆՉԷՍԹՐ, Մարտ 21/3 Ապր.

Սրօթ 5.40 բէնս

ԿՈՒԶԷՔ

Լաւագոյն պարող մ'ըլլալ շատ քիչ ժամանակի մէջ, նոյն իսկ սորվիլ մէկ ամբողջ օրուան մէջ, խիստ դիւրամատչելի մէթոտի ու մասնաւոր դասախօսութեան միակ պայմաններով

ԽԱՉԻԿ Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆԻ

[illegible]

Դիմեցէք՝ Բերայի կողմը Կալաթա Սէրայ, Բրիսթօլի խանի (Սիթէ տը Բերա) դրան մէջ սափրիչ միւսիւ Աշիլի խանութը. Պոլսոյ կողմը, Մեծ Շուկայ, Գալփաքճըլարի դուռը, Փէսճի Սեպուհ աղայի խանութը: 15—14

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ

10/23 ՄԱՐՏ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԱՇՈՒԵՅԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՔԱՐԼՄԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆՑ

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ԱՌԻԹՆԵՐ

ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆԻ, ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆԻ ԵՒԼՆ. ԿՏՐՕՆՆԵՐ

Պատրաստ հագուստներ կանանց, օրիորդաց և տղոց համար. 10—5

ՀԱՅՑԸՆ—ԲԵՐԱ

ՆՈՐ ԵՂԱՆԱԿԻՆ ՀԱՄԱՐ

ՀԱԶԱՐ ՆՈՐ ՆՈՐՈՅԹ

ԿԵՐՊԱՍ ԵԱՐՏԱՅՈՎ

ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆ

ՃԱՄԲՈՒ ՊԱՐԿԵՐ

ԿՕՇԻԿ

ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ 8

ՔՐՈՆԻԿ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

Խառն Ժողովոյ վերջին նստին մէջ կարդացուեցաւ Դատական նախարարութեան մէկ պաշտօնագիրը: Ժողովը հարկ տեսաւ ամբողջական նիստի մը մէջ նկատողութեան առնել այդ գիրը: Խառն Ժողովը կ'գումարուի Զատիկէն վերջը: Միւս Ժողովներն ու Խորհուրդներն ալ իրենց նիստերը կ'դադրեցնեն յառաջիկայ շաբթու:

* * *

Նպաստից յանձնաժողովը այս առաւօտ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը՝ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր. Ներկայ էին Բարթող էֆ. Թէլեան, Սիմոն էֆ. Գայսէրլեան, Եդուարդ էֆ. Գարակէօզեան և Դաւիթ էֆ. Կիւլպէնկեան: Ժողովը ընդհանուր խորհրդակցութիւններ ըրաւ գրքերու վաճառման և որբանոցներու հաշուական խնդրոց մասին:

—Ս. Պատրիարքն երէկ առաւօտ Պալաթու եկեղեցին գնաց և Սրբազան և Ճաշու ժամերգութեանց ներկայ գտնուելով, քարոզեց բնաբան առնելով «Իսկ Որդի Մարդոյ եկեալ գտանիցէ՞ հաւատս յերկրի» խօսքը, հաւատքի և խղճի զգացման վրայ խօսեցաւ: Քարոզի պահուն, Յունաց Ամեն. Ս. Պատրիարքին կողմէ Պատրիարքական Աթոռին առաջին քարտուղարը՝ Տ. Նիկոթիմոս՝ ընկերակցութեամբ Տիմիթրիոս էֆ. Զօլաքիտէսի՝ եկեղեցի եկաւ և դասին մէջ կեցաւ մինչև արարողութեանց աւարտը: Ն. Սրբազնութիւնն յետոյ վարժարաններն այցելեց և երկսեռ աշակերտներէն ոմանց ինչ ինչ հարցումներ ըրաւ իրենց ուսմանց մասին: Ապա Պալաթէն Ֆէնէրի Յունաց Պատրիարքարանը գնաց և այցելութիւն տուաւ Յունաց Տ. Յոաքիմ Պատրիարքին: Ս. Պատրիարքն ի վերջոյ ուղղակի Պատրիարքարան իջաւ և ընթացիկ գործերով զբաղեցաւ:

—Մալումաթ կ'ըսէ թէ Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Ամեն. Տ. Սահակ Սրբազան, որ արդէն Սիս ժամանած է, ի մօտոյ Պոլիս պիտի գայ, իր հաւատարմական զգացումները մատուցանելու յոտս Կայսերական Գահոյից:

—Տիվրիկի Ազգ. կալուածոց Հոգաբարձութեան ժողովը այս Դշ. օր գումարուեցաւ իր դրասենեկին մէջ, ի ներկայութեան բոլոր անդամոց: Ատենապետ Գրիգոր էֆ. Լուսինեան վախճանած ըլլալով, ժողովը նախ նոր դիւանի ընտրութիւն կատարեց և քուէից առաւելութեամբ ընտրեց Խաչատուր էֆ. Երէցեանն Ատենապետ և Գրիգոր էֆ. Վարդանեան Ատենադպիր: Ժողովը որոշեց այս շաբթուան թղթատարով ղրկել Տիվրիկի Ներսէսեան վարժարանի ուսուցիչներուն երկրորդ ամսականն, և տեղւոյն Օժանդակ Հոգաբարձութեան տալ հարկ եղած հրահանգները՝ վարժարանին բարեկարգութեանն և ծախուց արդիւնաւորման համար: Ժողովը զբաղեցաւ նաև վարժարանական և կալուածական այլ և այլ խնդիրներով: Պատրիարքարանի ներկայացուցիչ Միհրան էֆ. Սէֆէրեան պահ մը ներկայ գտնուելով խորհրդակցութեանց, Օբալարքի խնդրոյ վրայ իր տեսութիւնները պարզեց:

—Երէկ, Մայր—Եկեղեցւոյ կանանց տաճարին մէջ Տ. Կորիւն Վրդ. քարոզեց, բնաբան առնելով «Իմաստութեամբ շինի տուն և հանճարով կանգնի» խօսքը, և կէս ժամու չափ խօսեցաւ ընտանեկան բարւոք կեանքի և իմաստուն կենցաղավարութեան վրայ:

—Կրօն. ժողովոյ որոշման համաձայն, Ս. Պատրիարքը Սպարթայի Տ. Դաւիթ քահանային հեռագրաւ յանձնարարեց փութով Իզմիրի ճամբով երթալ Ափրիկեան Տրիպոլիս, և Զատիկէն առաջ հոն գտնուելով տօնական օրերուն մէջ հոգևորապէս մխիթարել տեղւոյն Հայ գաղթականութիւնը:

—Նիկոմիդիայէ կ'գրեն մեզ. «Հակառակ առաւօտեան թերթի մը ուրախաւէտ համարուած լուրին՝ որպէս թէ Պարտիզակի խնդրոյ տակ եղած նորաշէն բաղնիքի ջուրի խնդիրն հաշտութեամբ փակուեր լմնցեր է վերջապէս, տխուր լուր մը կ'հաղորդուի մեզ, երբ թէ փաստաբան Խալիլ էֆ., որուն յանձնուած էր օրէնքի վճռոյն գիւղը, Իզմիտի Առաջնորդարանը տարուելով զօրաւորագոյն և համոզկեր փաստ մ'առջև հաշտութիւն գոյացուցեր է և այս կերպով գիւղին վերի արտի թաղեցին ամառը, և հրաշութեան ատեն ջուրի նեղութիւն պիտի կրէ, հակառակ արդէն եղած հինգ օխա ջուրի խոստման: Թաղականներու ջանքերը գնահատելի են, բայց եթէ իրօք արդիւնքն այս է եղած, ցաւալի է: Վերի թաղ երբ 2000 դր.ի զոհողութիւն ըրած է, կ'ըսուի, նոյն բաղնիքին համար, և տարին 30 ոսկի օգնութիւն կ'ընէ եղեր գիւղին: Հետևապէս ցաւալի է այս աննպաստ ելքը»:

—Երուսաղէմէն Տ. Մաղաքիա Եպիսկ. Տէրունեան, կարևոր տեղեկագիր մը ղրկած է Ս. Պատրիարքին, իր կողմէ ալ կարգ մը բացատրութիւններ տալով Ս. Յակոբեանց Միաբանութեան մէջ ծագած անհամաձայնութիւններուն վրայ:

—Պաղտատի Պատր. Փոխանորդ կարգուած Տ. Վահան Վ. Բէչլիչեան հեռագրաւ ծանուցանեցաւ որ շուտով ճամբայ ելնէ Երուսաղէմէն իր պաշտօնատեղին երթալու համար: Նոյնպէս հեռագրաւ խնդրուեցաւ Երուսաղէմի Տ. Յարութիւն Պատրիարքէն որ յիշեալ Վ.ը ճամբայ հանէ դէպ ի իր պաշտօնատեղին:

* * *

Բարիզէ կ'գրեն Մարտ 30 թուով.—«Անցեալ 27ի ուրբաթ օրը, Բրոֆ. Լէքամուայէ պաշտօնապէս յանձնեց Տքդ. Սուճեանի այն «սէրթիֆիքա»ն, որով հայազգի բժշկին ականջի, քթի և կոկորդի հիւանդութեան մասնագէտ ըլլալը, և այդ հիւանդութիւններուն ամէնէն ծանր գործողութիւնները կատարելու և դարմանելու մասին ունեցած անվիճելի կարողութիւնը կ'վկայէ: Տքդ. Սուճեան Բրօֆէսէօրի քլինիքին assistant libreն եղած է մէկ տարիէն աւելի:

⁂ Անցեալ 28ի շաբաթ գիշերը Salle des Ingénieurs civilsի մէջ շատ փայլուն կերպով տեղի ունեցաւ տեղւոյս Ազգասիրական սարքած երեկոյթ—պարահանդէսը: Անուանի Մունէ—Սիւլլի, Օր. Լիւսի Տէլմէ և այլ արժանաւոր արուեստագէտներ իրենց մասնակցութեամբը պատուեցին ու փայլն աւելցուցին երեկոյթին: Հայ արուեստագէտներէն ալ Պ. Պ. Ամիրեան և Տավիտով մասնակցած էին: Պ. Ամիրեան երգեր երգած ատեն անհամար ծափահարութիւններ խլեց ժողովուրդէն, որոյ թիւը 400էն աւելի էր: Դրամական հասոյթը շատ քիչ կ'կարծուի նախորդ տարիներէն:»

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ՔՕՓԷՆՀԱԿ, Ապրիլ 2.—Վիլհէլմ կայսրը Հօէնձօլլըրն զբօսանաւով հասաւ և բերդերուն ու նաւահանգստին մէջ խարսխած մարտանաւերուն կողմէ ողջունուեցաւ թնդանօթներով: Կայսրն ընդունուեցաւ Դանիոյ Թագաւորէն և Իշխաններէն: Յետոյ երկուքն Վէնտսիւսէ, անագին բազմութեան մը ցնծագին աղաղակներուն մէջ, Ամալիէնպօրկի դղեակը գացին: Թագաւորը դանիական նաւատորմին ծովակալ անուանեց Վիլհէլմ կայսրը, որ Քրիստիան Թագաւորին տուաւ Գերման Իշխան (Նիզակաւոր հեծելազօր) գունդին սկզբնապետը, որուն պետն է Քրիստիան Թագաւոր, և անոր յանձնեց այս նոր սկզբնապետը կրող ուսակալները: Հանդիսական հացկերոյթի միջոցին, Դանիոյ Թագաւորը բաժակ առաջարկեց Վիլհէլմ կայսեր կենաց, ըսելով թէ այս այցելութիւն նոր ապացոյց մ'է իր բարեկամական զգացմանց և երկու Տիրող Տուներուն և արենակցական կապերով միացած իրենց ժողովուրդներուն միջև սիրալիր յարաբերութեանց: Վիլհէլմ կայսր ի պատասխանի շնորհակալութիւն յայտնեց իրեն եղած ընդունելութեան և դանիական ծովակալ անուանման համար, և յանուն գերման արենակցին, ջերմագին մաղթանքներ ըրաւ Թագաւորին համար, որ իշխանի, ամուսնոյ և հօր տիպար մ'է:

ԿԻԷՅՎԻՑ.—«Ռէն Լուիզ» փոսին մէջ դիպուածաւ պայթում մը պատահեցաւ վառօդի մթերանոցին մէջ, որ 340 մեթր խորութիւն ունի: Ցարդ 3 մեռեալ և 5 վիրաւոր հանուեցան:

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ Թագաւորը Թէյօ հասաւ և բերդերէն ողջունուեցաւ թնդանօթներու որոտմամբ:

—Ռէօյթէրի գործակալութիւնը կ'իմանայ թէ Էտուարտ Թագաւոր Ճիպրալթարէ Մալթա պիտի երթայ, առանց Մարսիլիա այցելելու:

ՆԱՍԻՕՆԱԼԻ ԵՒ ՖՈՒՌՆԻԷԻ

ԲԱՐԻԶ, Ապրիլ 2.—Երեսփ. ժողովը քուէարկեց համայնքներու մէջ դպրոցներու շինութեան օրինագիծը: Այս դպրոցներ պիտի յաջորդեն միաբանական դպրոցներուն, որք պիտի գոցուին արտօնուած չըլլալնուն համար:

ՀՌՈՄ.— Պատմութեան միջազգային համաժողովը այսօր բացուեցաւ: Ներկայ էին Իտալիոյ Թագաւորն ու Թագուհին:

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Զրոյց կայ թէ Ցարն ու Ցարուհին ալ պիտի կրնան Իտալիա ճամբորդել:

ԳԱՀԻՐԷ.—Հաստատուեցաւ թէ այտուցաւոր ժանտախտը նորէն երևան ելած է Վերին և Ստորին Եգիպտոսի մէջ:

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

[illegible] Օսմ. [illegible] վրայ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ.Ո.	31 23½
Ամէնէն բարձր գին	»	31 37
Ամէնէն վար գին	»	31 23½
Ռումելիի երկաթուղի	ֆր.	120 50
Ամէնէն բարձր գին	»	121 ⅝
Ամէնէն վար գին	»	120 ⅜
Թրամվայ	»	144 —
Ամէնէն բարձր գին	»	144 ½

ԲԱՑՈՒՄ Մարտ 21/3 Ապր.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ.Ո.	31 23
» » » »	ժամ 5ին	31 11
Ռումելիի Երկաթուղի	ֆր.	120 ¾
» »	ժամ 5ին	119 ¼
Թրամվայ	ֆր.	144 —
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղր.	630 —
» պարտաթ.	ֆր.	492 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	»	268 —
Եգիպտ. Քրէտի Ֆոնսիէ	»	269 —
Անատօլուի Երկթ. պարտթ.	»	530 —
» » բաժնթ.	Ա.Ո.	12 30
Հէլլենիկ պարգեւաւոր թուղթ	ֆր.	418 —
Քարաի Կ. Պոլսոյ	»	500 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	— —
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Լ.Օ.	4 30

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ.Ո.	2 30
» ութ օրուան	»	5 80
Ռումելիի Երկթ. »	ֆր.	3 —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղր.	87 38
Անգլիական ոսկի	»	110 01
Բօլ Էմբէրիալ	»	90 —
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 05
Քրիմիք	»	51 06
Նոր Մէճիտիէ	»	107 —
Ռուբլ թղթադրամ	»	8 59

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԱՑ

Լոնտոն 3 ամիս	ղր.	109 ⅛
» » » առաջ. թղթ.	»	108 ⅞
» չէք	»	110 ¼
Բարիզ 3 ամիս Պէ.ի թղթ.	ֆր.	23 02½
» » » առևտ. »	»	23 05
» չէք	»	22 85
Վիեննա չէք	քուրօն	21 82
Պերլին չէք	մարք	18 63
Օտեսա չէք	ռուբլ	8 57

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, Ապր. 2

Օսմ. Քոնս. Սէրի Բ.	Ա.Ո.	59 25
» » » Գ.	»	30 87
» » » Դ. բաց.	»	28 63
գոց.	»	28 63
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13 87
Եգիպտական միացեալ	»	107 50
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	90 75
Այտըրի Երկաթուղի	»	13 75
Փոխառութիւն Դասսապա	»	89 50
» Հելլենական 1881	»	42 —
» » 1884	»	42 —
Մօնօբօլ »	»	44 50
Պուլկ. Փոխառթ. 1888	»	93 —
» » Նոր 1892	»	92 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 37½
Թրամվայ	»	5 68
Դրամադեղչ		4 —

ԲԱՐԻԶ, Ապր. 2

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. բաց.	Ա.Ո.	29 12
գոց.	»	29 12
» » » Գ.	»	31 45
Ռումելիի Երկաթուղի	ֆր.	125 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	596 —
Օսմ. Մաքս. Նոր Փոխառ. 4%	»	477 —
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	98 60
Քրէտի Լիօնէ	»	1081 —
Պանք տը Բառի	»	1092 —
Սպանիական արտաքին	»	88 10
Իտալական Ռանթ	»	102 57
Թրամվայ	»	145 50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 165
Դրամադեղչ Ֆրանս. Պանքայի		3 —

ՊԵՐԼԻՆ, Ապր. 2

Անատօլուի Երկ. պարտաթ.	մարք	103 50
» » բաժնթ. 60%	»	97 80
Ռումելիի Երկաթուղի	»	130 70
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	»	29 60
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 305
Դրամադեղչ		4 —

ՎԻԵՆՆԱ, Ապր. 2

Փոխան. Բարիզի վրայ	քուրօն	95 37
» Լոնտոնի վրայ	»	239 90
Ռումելիի Երկաթուղի	»	117 —
Օսմ. Ռէժի	»	344 —
Դրամադեղչ		3 ½

ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՆՔԱՅԻՆ շաբաթական հաշուեկշռէն կ'երևայ թէ մնացագրամը աւելցած է 1,484,000, առևտրական թուղթերն աւելցած են 1,947,000 և պանքատոմսերու պահեստն աւելցած է 2,249,000 ոսկի, որով պահեստից համեմատութիւնն է 43.73 %:

ՀԱՅՑԸՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԲԵՐԱ, ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ, ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՀԻՒՊԱՏՈՍԱՐԱՆԻ ԴԷՄ ԹԻՒ 479

Գարնան առթիւ 1,000 կտոր բանտալոնցու և ամրան վայելուչ քօստիւմներ բերուած են, անգլ. ապրանք, նորաձև և խիստ աժան: Այս վաճառատան մէջ կը ծախուին նաև բրդեղէն ընտիր կերպասներ, ճերմակեղէնի վերաբերեալ տանթելաներ և պռոտէներ, ամրան ֆանէլաներ, տէօշէմէցու, անկողնի ծածկոցներ, նորաձև պլուզաներ, ժանեկազարդ օձիքներ, անգլ. կօշիկներ ևն.: Դիմողները խիստ գոհ պիտի մնան: 12—5

ԱՊԱՔԻՆՈՂՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՆԻՀԱՐՆԵՐՈՒՆ

Մեծ քաղաքներու մէ՞ջ շատ անգամ պատահած էք անշուշտ, ժանեկազարդ աղջիկներու և գեղաշուք տղոց, որոնք իրենց նիհար կազմուածքով, տժգոյն դէմքով և սպառած մարմնով արգահատանքը կը շարժեն մարդուս: Անարիւնութեան զոհեր են ասոնք, որք կամ աղքատութեան հետևանօք՝ ցած, խոնաւ և հակառողջապահական տեղեր բնակիլ ստիպուած ըլլալով դադրած են զարգանալէ և կամ հարուստ ընտանեաց զաւակներ, որոնց մասին տրուած անտեղի հոգածութիւնն ու [illegible] խնամքը թոյլ, նիհար, տժգոյն և տկարակազմ ըրած է զիրենք:

Այս դասակարգը զօրացնելու, ուժովցնելու և անոնց երեսին գոյները բերելու համար ազդու, զօրաւոր և միևնոյն ժամանակ ամենուն դիւրամատչելի դեղ մը պէտք էր: Ահա այս դեղը ՆՈՒՐԻԻ ԳԻՆԻՆ է, որ ձկան իւղէն շատ աւելի իօտ պարունակելով հանդերձ անոր պէս զզուեցուցիչ չէ. անկէ աւելի դիւրամարս է և խիստ քաղցրահամ:

ՆՈՒՐԻԻ ԳԻՆԻՆ շուտով կ'ազդէ և անհրաժեշտ դարման մ'է, տկարակազմ, նիհար ու տժգոյն անձանց, հիւանդութենէ ապաքինողներու և [illegible] հասնող օրիորդներու համար:

Այս գինիին բաղադրութեան մէջ իօտէն զատ, մեծ քանակութեամբ ալ թանին կայ, որուն կազդուրիչ, զօրացուցիչ ու վերանորոգիչ ազդեցութիւնը հանրածանօթ է:

ՆՈՒՐԻԻ ԳԻՆԻԻՆ ազդեցութիւնն աշխարհի ամէն կողմը հռչակուած ըլլալով, շատ մը շահամոլներ անոր կեղծն ու խարդախեալ նմանութիւնը պատրաստած են ու կը ջանան միամիտներուն հաւատացնել թէ, անոնք ալ Նուրիի ճշմարիտ գինիին ազդեցութիւնն ունին: Բացարձակապէս պէտք չէ հաւատք ընծայել այս կարգի խաբէական խօսքերու, ՆՈՒՐԻԻ ԳԻՆԻՆ է ՄԻԱՅՆ ԱՌՈՂՋԱՐԱՐ.

Կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններուն և դեղի մթերանոցներուն մէջ.

26—11

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 15,722,693
ՀԱՍՈՅԹ 1901 ՏԱՐԻՈՅ 3,308,106

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՑՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,898,800
ՀԱՍՈՅԹ 1901 ՏԱՐԻՈՅ 1,332,600

Ընկերութիւնքս իրենց Կ. Պոլսոյ մէջ գտնուող Գործակալութեան միջոցաւ կ'ստանձնեն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, ուսկէ օգտակար եւ աւելի դիւրական պայմանով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց սակերը, բաղդատաբար այն յաջողակ ապահովութեան զոր կ'ընծայեն իրենց դրամագլխոց մեծութեամբ եւ իրենց պահեստ մթերեալ գումարներուն առատութեամբ։ —Նաեւ կը ապացուցեն իրենց հաստատութեան, միայն Հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած փոխարին 38,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

'ՄԱՐԻԹԱՅՄ'

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 130,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւաց եւ առագաստանաւաց մէջի ապրանքներն եւ դրամաթղթերը խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց եւ այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթ ի Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 21 եւ 22 կր. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Ե. ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

COMPAGNIE ROSSIA A ST PÉTERSBOURG

1881 Մարտ 20ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Պետերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37

Դրամագլուխ ամբողջովին վճարեալ	1,666,667 Փր.
Երաշխաւորութեան գումար	122,000,000 »
1901ի հասոյթք	54,000,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	249,400,000 »

Ընկերութիւնը շատ նպաստաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ հրդեհի, փոխադրութեանց վտանգներու, ամէն տեսակ արկածներու դէմ եւ կեանքի վրայ։ Նաեւ երկաթուղիով եւ շոգենաւով ճամբորդութեանց արկածներու դէմ եւն.։

Ընկերութեանս քննիչ Արեւելից
Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ Վրայ
(Էսկի Մուսթաֆա փէշը)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՕՏՕՐ ԸԼԲԲԷՆ

ՏՕՔԹ. ՄԱԶԷԻ ՄԷԿ ՆԱՄԱԿԸ

Կ. Պոլսոյ Գաղղ. դեսպանատան նախորդ բժիշկ եւ Բարիզի Բժշկական Ակադեմիին թղթակից, հանգուցեալ Տօքթ. Մազէ հետեւեալը գրած է 1893, Օգոստոս 12 թուականաւ։

Սիրելի պարոն,

Բազմաթիւ հիւանդներուս, գլխաւորաբար անոնց տղոց, հիւանդութենէ ապաքինող անձանց, ցեռատի աղջիկներու, տկարակազմներու, թոքախտաւորներու եւ թոքախտէ բռնուելու աստիճան հիւծողներու յանձնարարեցի ձեր ՆՈՒՐԻՒ ԳԻՆԻՆ, եւ բարեբաղդ եմ ներկայիւս ծանուցանել ձեզ որ, միշտ արդիւնաւոր եղաւ այն եւ շատ նպաստեց անոնց առողջութեան։ Ձեր այս գինը դիւրաւ կը խմեն ամէն հասակէ անձինք, անոր համար որ խիստ քաղցրահամ է եւ ամէն ստամոքսի կը յարմարի. ասկէց զատ առաջին աստիճանի կազդուրիչ ըլլալով, գործածողներ շուտով կուժովնան ու կը զօրանան։ Վստահ եմ որ ՆՈՒՐԻՒ ԳԻՆԻՆ մեծ ծառայութիւն կը մատուցանէ բժշկական աշխարհին իր անվրէպ ազդեցութեամբ։

Ընդունեցէք եւն.
ՏՕՔԹ. Ժ. ՄԱԶԷ

Ինչպէս վերոյիշեալ նամակն ալ կը հաստատէ, ՆՈՒՐԻՒ ԳԻՆԻՆ իր խնամուած բաղադրութեան շնորհիւ սքանչելի դեղ մ'է, որուն նմանը եւ ոչ մէկ տեղ, ոչ իսկ Բարիզի մէջ յաջողած են պատրաստել մրցակիցներ։ Արիւնը մաքրելու, կազմուածքը զօրացնելու համար եզական դեղ մ'է այս գինին։ Քիչ ժամանակուան մէջ ապահովապէս կը բուժէ տժգունութիւնը, անարիւնութիւնը, թոքի գեղձերուն (պէզ) ուռեցքը, խոցը (սըրագա), մորթի հիւանդութիւններն ինչպէս էկզամա, պալարներ եւն։ Նոյնպէս անհրաժեշտ է նաեւ ջերմէ (սըթմա) ապաքինողներուն եւ արբունքի հասնող օրիորդներուն։ ՆՈՒՐԻՒ ԳԻՆԻՆ իր զօրաւոր բաղադրութեան շնորհիւ քիչ քանակութեամբ առնուելով կ'ազդէ, երկու ճաշերէ առաջ կէս կամ մէկ աղուոր դգալ առնել, բաւական է։

Կը ծախուի Կ. Պոլսոյ եւ գաւառներու դեղարաններն ու դեղի մթերանոցներուն մէջ։

ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

ԱՄԵՆԷՆ ԱԶԴԵՑԻԿ ԴԱՐՄԱՆԸ

Ամէն մարդ գիտէ որ ջղային հիւանդութիւնները կը ծնին գլխաւորաբար մարմինի ու մտքի չարաչար աշխատութենէ, յոգնութենէ, հիւծումէ եւ ամէն կարգի զեղծումներէ։ Ջղային հիւանդութիւնները բուժելու համար մինչեւ ցարդ հնարուած դեղերն անբաւական եղած են իրենցմէ սպասուած արդիւնքն արտայայտելու, անոր համար որ վերոյիշեալ դեղերը ջիղերուն բնական ոյժը չը կորսնցնելու նպատակով միայն պատրաստուած են։ Բարիզի առաջնակարգ բրօֆէսէօրներէն Պ. ԲՐԻՒՆԻԷ, վերջին տարիներս հնարած է դեղ մը ՆԷՕՐՕԷՋԻՆ ԲՐԻՒՆԻԷ անուամբ, որ ոչ միայն տկարացած ջիղերը կը զօրացնէ, այլ բնական ոյժէն զատ նոր ոյժ կուտայ անոնց, որովհետեւ ինչ նիւթերէ որ կազմուած են ջիղերը, ճիշդ մի եւ նոյն նիւթերով բաղադրուած է այս ՆԷՕՐՕՋԻՆ ԲՐԻՒՆԻԷն, երիտասարդական կորով ստանալու եւ ջիղերուն ինչ աստիճան զօրացած ըլլալը հասկնալու համար, կը բաւէ փորձ մը ընել այս դեղէն։

Կէս գլխու ցաւը, ջղային հազը, երեսի ջիղերուն ցաւիլը, անքնութիւնը, ջղային տկարութիւնը, դիւրագրգռութիւնը, սրտի բաբախում, ոյժաթափութիւնն եւ ուրիշ այս կարգի հիւանդութիւնները հիմնապէս կը բժշկուին ՆԷՕՐՕՋԻՆ ԲՐԻՒՆԻԷով, որ կը ծախուի Կ. Պոլսոյ եւ գաւառներու դեղարաններուն ու դեղի մթերանոցներուն մէջ։ 52—22

ՊՈՂՊԱՏ (ՁԷԼԻՔ) ԵՒ ՔԻՆՔԻՆԱ

FER ET QUINQUINA

Ժամանակակից բժիշկները միաձայնութեամբ կ'վկայեն թէ տկարցած եւ ոյժէ ինկած մարմինը զօրացնելու եւ կազդուրելու միակ միջոցը ԵՐԿԱԹՆ ու ՔԻՆՔԻՆԱՆ է։

ԵՐԿԱԹԸ կ'յանձնարարուի արիւնի վրայ ունեցած ազդեցութեանն համար, ըստ որում արիւնն ո՛րչափ շատ երկաթ պարունակէ, ոյժն այն համեմատութեամբ կ'աւելնայ։ Իսկ Քինքինային ընդհանուր մարդկային կազմուածքին եւ գլխաւորաբար ստամոքսին վրայ ունեցած կազդուրիչ ազդեցութիւնն հանրածանօթ է. մարմինը շատ անգամ անոր համար կ'տկարնայ, երբ ստամոքսը չկրնայ մարսողութիւնն աղէկ կատարել։ Երբ մարդ ԱՐԻՒՆԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆ, ԴԺՈՒԱՐԱՄԱՐՍՈՒԹԻՒՆ եւ ընդհանուր տկարութիւն զգայ, պէտք է եւ անհրաժեշտ է որ ՔԻՆԱԼԱՌՕՇԻ ԵՐԿԱԹԱԽԱՌՆ տեսակը գործածէ. որովհետեւ ՔԻՆԱԼԱՌՕՇԸ երեք եւ ֆէնօլնայի հիւթէ բաղադրուած ըլլալով, քինքինայով բաղադրուած ամէն դեղերէն ազդեցիկ, զօրաւոր եւ ոյժ տուող է։ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆՆ հիմնապէս եւ շուտով բուժելու համար պէտք է Քինալառօշի առանց երկաթին խմել։ Թէ՛ պարզ եւ թէ երկաթախառն Քինալառօշի անխարդախները փնտռեցէք դեղարաններէն։ Կեղծերէն զգուշացէք։ 26 11

LANCASHIRE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ
ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ

ԼԱՆՔԱՇԱՅՐ

Ռօյալ Անգլ. Ընկերութեան հետ ձուլուած.

Դրամագլուխ եւ պահեստ ամբողջ վճարուած 12,000,000 Անգլ. ոսկի.

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆՔ՝
Լիվրբուլ, 1 North John St.
Լոնտոն, 28 Lombard St.E.C.

Ընկերութեանս սկզբունքն է վճարումն անմիջական եւ արագ

վճարում որով ամբողջ վաճառականաց վստահութիւնը գրաւած է։

Ընդհանուր Գործակալք Թուրքիոյ ՊՕՆՏ ՍԷԼԼԸՐ ԵՒ ԸՆԿ. Քիւչիւք Թիւնէլ Խան, Ղալաթիա.

ԱՆՏ. ԹԷԼԵԱՆ Փոխ—Գործակալ ի Պոլիս Ալեմտաղ Խան, Թիւ 11 եւ 12.

Փոխ—Գործակալ յԱդրիանապոլիս, ՍԱՀԱԿ ՊԱՐՈՆԵԱՆ Իքինթաբուլլուեան.

Ռուսչուք Փոխ—Գործակալ—[illegible] [illegible] [illegible]

ԹԷՄԶ ԷՆՏ ՄԷՐՍԻ

Անգլիական ծովային ապահովագրական ընկերութիւն

Դրամագլուխ	2,000,000	Անգլ. Ոսկի
Պահեստի գումար	1,055,000	» »
Տարեկան հասոյթ	500,000	» »

Կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ ապրանք եւ դրամաթղթ ծովային արկածոց դէմ. —Գիները խիստ չափաւոր։
AGENTS: —Bond Sellar & Cº

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ՍՕՖԻԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ, ՊԱՀԵՍՏ ԵՒ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ ՖՐԱՆՔ 7,500,000

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

1899ի ապահովագրութեանց գումարն է 19,534,276 փր. Ամբողջ կեանքի վրայ եւ խառն ապահովագրութիւն, կրկին դրամագլխով, տոկոս օժտի դրամագլուխ եւ այլ եւ այլ կարգադրութիւններով, չափաւոր սակերով ու նպաստաւոր պայմաններով։ Մէկ տարուան ապահովագրութենէ յետոյ ապահովագիրն անվիճելի կ'դառնայ։ Ընկերութիւնն ո՛ եւ է տարակուսելի չըներ ապահովագրելոյն անձնասպանութեան, մենամարտի, ամէն կողմ ճամբորդելու պարագային, եթէ առանց իմաց տըրուելու ալ կատարուի։ Նմանապէս ո՛ եւ է սակի յաւելում չի պահանջեր։

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Ներկայ ապահովագրութեանց գումարն է 460,267,203 փր.։

Դանձուած ապահովագին 1,483,965 ֆրանք։

Ապահովագրութիւն փայտաշէն ու քարուկիր շէնքերու, կարասիներու եւ ապրանքներու՝ նպաստաւոր պայմաններով։

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն վաճառքներու, շոգենաւերու մարմնին, աշխարհիս ո՛ր կողմն ալ ուղեւորին։

1896ի շահաբաժինն է 18½ %, 1897ինը՝ 18 %, 1899ինը՝ 18 % եւ 1899ը՝ 16%։

Ընկերութեան դրամատուներն են ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ Կ. Պոլիս, ԱՆԿԼՕ—ԱՒՍՏՐԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ Լոնտոն, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ Սօֆիա։

Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ։

Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց, Օսմ. Պանքայի դէմ, Թահթըղըրան խանի առաջին յարկը։

Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կ'փնտռուին։

Այցելութիւն, ՁՐԻ
Օրինակ, ՁՐԻ
Փորձ, ՁՐԻ
Գնահատում, ՁՐԻ

Մեր վաճառատան ուղղակի կը հասնին Հնդկաստանի, Սէյլանի, Չինի եւ Ճավայի ընտրելագոյն ագարակներէ

ԹԷՅԵՐ

որք մեծ քանակութեամբ կ'սպառին։ Այս անգամ հասած է համեղէք լաւագոյն թէյեր շատ զեղջեցուցիչ գներով կ'վաճառուին։ Տուներու մէջ գործածուելու թէյեր շատ խնամով զատուած են որք գոհ կ'թողուն այցելուները։

Այցելեցէք ԱՒԵՏԻՍ ԱԼԷՄՃԵԱՆԻ Վաճառատունը, Թահմիզ փողոց, Թիւ 49, Կ. Պոլիս։

Գաւառներու յանձնարարութիւններ կ'ընդունուին զեղջեցուցիչ պայմաններով։ 33

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսայի Շահանէյէ մուպայեա օլունաճագ իքի միլիոն օգգայի պիր աթիք գէչէ մանգալ քէօմիւրիւնիւն էքսիլթմէ իլէ իհալէսի իճրա օլունաճաղընտան թալիպ օլանլարըն թէմինաթ աքչէսիլէ Խազինէի Խասսայա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։ 3—3

17 Մարթ 319

ԷԼԼԷՐՄԱՆ ԼԱՅՆ

ԼԻՎՐՊՈՒԼԷ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ, ԻՏԱԼԻԱ, ԱՖՐԻԿԱՆ, ՍՈՒՐԻԱ, ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՆԱԵՒ ՍԵՒ ԾՈՎՈՒ ԵԶԵՐՔՆԵՐԸ։

Անուն	Թոն	Անուն	Թոն
Ալմէրիըն	1,728	Էճիփշըն	2,047
Ալճիրիըն	1,744	Ֆէպիըն	2,246
Անտալուզիըն	1,744	Ֆալէզիըն	2,322
Աթէնիըն	1,621	Ֆլօրէնթիըն	2,192
Լէզպիըն	1,564	Ֆլավիըն	2,179
Իպիրիըն	2,144	Ալմէռիըն	2,984
Արապիըն	2,079	Ասիրիըն	2,930
Մինօ	835	Ալպանիըն	2,890
Օբորդօ	739	Լիգըն	669

Աթէնիըն շոգենաւը Լիվրբուլէն կուգայ ընդհանուր վաճառքով մարտ ամսոյ մէջ ի 24ին։

Ալմէրիըն ի մօտոյ Լիվրբուլ պիտի մեկնի։

ԾԱՆՕԹ.— Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի որ ապրանքնին ուրիշ նաւ փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ Մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկեն Գործակալութեան, շոգենաւին գալէն 24 ժամ առաջ։ Դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՕՆԹԷՆ, Գործակալ Մէհմէտ Ալի Փաշա խան, 20, Ղալաթիա, կամ առ Էլլէրման Լայն Լիվրբուլ, 27 Ճէյմս Սթրիթ։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՑ
Կ. Պոլիս, Նº 23, 25, Պօղ Ալի Ճատտէսի

ՊԱՅՄԱՆՔ "ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ,,Ի

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺՆԵԳԻՆ 6 Մէճ.
ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ » 3 »
ԵՌԱՄՍԵԱՅ » 1 ½ »
ՁԵՌՔԷ ԳՆՈՂՆԵՐՈՒՆ ԱՄՍԱԿԱՆ ԲԱԺՆԵԳԻՆ 20 Փր.
Բօսդ լոքալով 12 ղրշ.
ՏԱՐԵԿԱՆ » » » 7 Մէճ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ 36 Ֆր.
» ՎԵՑԱՄ. 18 ԵՌԱՄ. 9 Ֆր.
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ
հատ Բուլղ. վրայ 40 ՖՐ.
ԱՆԳԼ ԼԻՐԱ 119 ղրշ. — 20 ՖՐ.ՆՈՑ 94½ ղրշ. — ՔՐԻՄԻՑ 55 ղրշ.
Նոյն պայմանք Կ. Պոլսոյ եւ Գաւառի համար։ ՄԻՇՏ ԿԱՆԽԻԿ
Թղթատարութիւնը՝ մեր վրայ։
Նամակի թուղթ կ'ընդունինք՝ 20 հատ 1 ղրշ.նոց թուղթը 20 ղրշ է հաշուով։

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (25)

ՔՍԱՎԻԷ ՏԸ ՄՕՆԹԷՓԷՆ

ՓՈՂՈՑԻ ԵՐԳՉՈՒՀԻՆ

Ա. ՄԱՍ.— ՍԷՆ ՄԱՆՏԷԻ ՈՃԻՐԸ

ԺԶ

—Այդ հարցումին պիտի պատասխանեմ հարցումով մը ըսաւ, Լէա կոչէ ժան տը Պրէօյլի։ Թէեւ տարիներ անցած են այն օրէն ի վեր ուր Ժէրմէնի սպառնացող չքաւորութենէն վախնալով գացիք գտաք ձեր Ալպէր եւ Տանիէլ մօրեղբօրորդիները որք նախատական խօսքեր միայն ըրին ձեզ, անոնց վատ սնգթութեան ձեր սրտին մէջ ծնուցած ատելութիւնը մարած չէ՞։

=Ո՛չ, պոռաց ժան որուն ակնարկը բոցավառեցաւ։

—Վրէժ լուծել կ'ուզէ՞ք։

=Այո՛։

—Ուրեմն շուտով ձեռք պիտի անցընե՛նք այն մեծ հարստութիւնը զոր կ'ուզենք մեր աղջկան համար։

=Ի՞նչպէս։

—Տանիէլ եւ Ալպէր Ֆօնդէն հարուստ են եւ ամուրի։ Երկուքն ալ տակաւին երիտասարդ ըլլալով, մեռնելու վրայ չեն խորհիր եւ կ'ապրին առանց կտակ չինելու։

=Հաւանական է։

—Ստոյգ է ըսէք։ Եւ յետոյ, միջոց պիտի գտնեմ ասոր վրայ ապահով ըլլալու։ Է՛ ուրեմն, ենթադրեցէք որ մէկ, երկու, երեք ամիսէն, քիչ մը կանուխ կամ քիչ մը ուշ, պանքէռ Ալպէր Ֆօնդէն յանկարծական մահով մը մեռնի…։

=Յանկարծական մա՞հ, ընդմիջեց ժան ցնցումով մը։

—Մի՛ վախնաք եւ թողէք որ աւարտեմ. Ալպէր Ֆօնդէն կ'մեռնի։ Ի՞նչ պիտի ըլլայ։

=Իր միլիոնները պիտի անցնին Տանիէլի ձեռք որ ուղղակի ժառանգորդ է։

—Ճիշդ, այնպէս որ բոլոր հարստութիւնը Տանիէլ Ֆօնդէնի ձեռքը պիտի անցնի։ Ենթադրենք որ վեց ամիս ետքը Տանիէլ ալ մեռնի։

=Ա՛ն ալ յանկարծական մահով, պոռաց ժան ճշմարիտ սոսկումով մը։

—Այդ կերպով կամ ուրիշ կերպով, պատասխանեց Լէա հատու ձայնով մը։ Էականը սա է որ մեռնի։ Այս պարագային, 6 կամ 7 միլիոններն որո՞ւ պիտի ըլլան։

=Ինծի, պատասխանեց ժան։

—Է՛ ուրեմն, այս միլիոնները պիտի ունենաք։

=Ոճիրներո՞վ, մռմռաց ժան անձկութեամբ։

—Ի՞նչ փոյթ միջոցները. կ'բաւէ որ արդիւնքը ձեզ համար ըլլայ վրէժխնդրութիւն եւ մեր աղջկան համար հարստութիւն եւ երջանկութիւն։ Ես ալ այս նպատակին պիտի հասնիմ, առանց ձեզ վտանգելու, առանց ամենափոքր կասկած մը հրաւիրելու ձեր վրայ։ Գործի սկսի՞մ։

=Դո՞ւն։

—Այո՛, ես, առանձին, առանց մեղսակցի։

=Բայց վտա՞նգը…։

—Վտանգն աչքս կ'առնեմ կամ մանաւանդ կ'արհամարհեմ։ Պիտի գիտնամ վտանգն հեռացնել ինձմէ ճարտարօրէն։ Ուրեմն, վտանգ չկայ։ Կ'սպասեմ որ ըսէք ինծի. — Օ՛ն։

Ժան տը Պրէօյլ քանի մը վայրկեան լուռ կեցաւ։ Հակասական մտածումներու ալիք մը կ'յուզուէր ուղեղին մէջ։ Անշուշտ կ'ուզէր հեռանկարի պէս ընդնշմարուած արդիւնքները այսինքն վրէժխնդրութիւն եւ հարստութիւն, բայց չէր համարձակէր որոշում մը տալ եւ իր հաւանութեամբ մեղսակից ըլլալ իր աղջկան սանտաւին կանխամտածած ոճիրներուն։ Լէա իր խօսակցին երեսին վրայ կարդաց անոր մտքէն անցածները։—Կ'սպասեմ, կրկնեց։

Ժան ճիգ մ'ըրաւ։—Է՛ ուրեմն, այո՛, մռմռաց խուլ ձայնով մը։ Իրաւունք չունիմ մերժելու երբ խնդիրն աղջկանս երջանկութեանը վրայ է։ Գործէ՛։

Լէա ուրախութեան շարժում մ'ունեցաւ, բայց ինքզինք բռնեց եւ աւելցուց կեղծ հանդարտութեամբ.—Աղէկ, պիտի գործեմ, բայց ամէն բան նախատեսելու է։ Եթէ յաջողիմ, որ տարակուսելի չէ, եթէ ձեր ձեռքն յանձնել տամ Ֆօնդէն եղբարց միլիոնները, ինծի, միայն ինծի պիտի պարտիք ասիկա, չէ՞։

=Այո՛, քեզի, միայն քեզի։

—Ի՞նչ բաժին պիտի հանէք ինծի։

Ժան զարմացաւ։—Ի՞նչ բաժին պիտի հանեմ…, կրկնեց։

=Այո՛։

—Պէտք ունի՞նք իրարու հետ հաշիւ տեսնելու։ Իմ քեանքս քուկդ չէ՞։ Ինչ որ ունեցած եմ քուկդ եղած չէ՞ միշտ։ Անանկ պիտի չըլլա՞յ ինչ որ պիտի ունենամ ապագային մէջ։

=Ես բանի մը պէտք չունիմ, քանի որ ձեր եւ Ժէրմէնի քով կ'ապրիմ, եւ ասիկա բաւական է երջանիկ ըլլալու համար զիս։ Ուստի ես ինծի համար բան մը չեմ ուզեր։ Զաւկիս համար կ'ուզեմ…։

Ժան ցնցուեցաւ եւ պոռաց.—Զաւա՛կդ, այն որ իր ծննդեան յաջորդ օրն առեւանգուեցա՞ւ իր հօր կողմէ եւ զոր օր մը գտնելու ամէն յոյս կորսնցուցա՞ծ էիր։

=Այո՛։

—Գիտե՞ս թէ ո՛ւր պիտի փնտռուի։

—Այո՛։

—Բայց ի՞նչպէս։

=Կարդացէք։

Լէա իր խօսակցին տուաւ նոյն առտուն ստացած նամակը։—Ուրկէ՞ է, հարցուց տը Պրէօյլ։

=Զաւկիս հօրմէն։

—Ուրկէ՞ կուգայ։

=Նուօմէայի Թիարանին հիւանդանոցէն։

—Օ՛, ըրաւ ժան սարսուռով մը։

=Կարդացէք, կրկնեց Լէա։

Ժան բացաւ նամակն եւ սա տողերը կարդաց.—

«29 Դեկտ. 1897

«Լէա.—Նուօմէայի Թիարանին հիւանդանոցէն է որ կ'գրեմ ձեզ։ Գիտէք այն յանցանքն որ հոս բերաւ զիս,—յանցանք զոր դատաւորներն ոճիր անուանեցին։ Կատաղի նախանձութեան վայրկենի մը մէջ, սպաննեցի այն՝ մարդն որու հետ կը խաբէիք զիս։ Քանի մը ժամ միայն ունիմ ապրելու։ Արժանի էիք այն անգթութեան որով յափշտակեցի ձեր զաւակը, բայց այն վայրկենին երբ պիտի մեռնիմ, երբ պիտի ներկայանամ Աստուծոյ որուն կը հաւատամ, չեմ ուզեր ինձ հետ գերեզման տանիլ այն գաղտնիքը զոր պահեցի 21 տարի ի մասին այն տղուն զոր գաղտնապէս ծնաք եւ որուն չէի կրնար իմ անունս տալ, որովհետեւ ձեր ընթացքը թոյլ չէր տար ինձ հաւատալու թէ իրօք իմ որդիս էր ան։ Ես անով զբաղած եմ միմիայն անյայտ ընելու համար զայն։ Չեմ գիտեր թէ կ'ապրի տակաւին. բայց դուք կրնաք գիտնալ տեղեկութիւն առնելով Ժէնդոտ գիւղէն ի Զուիցերիա։ Հոն էր որ 1877 Մայիս 14ի գիշերը Տիտիէ Ռօչօ անուն ծեր բժշկի մը տան սեմին վրայ դրած եմ։ Տղուն խանձարուրին վրայ Ս. Մ. սկզբնատառերը կային. Եթէ տղան կ'ապրի, հասուն մարդ մ'եղած է այսօր։ Երբեք պիտի չճանչնամ զայն։ Եթէ յաջողիք գտնել, խնդրեցէք իրմէ որ ներէ ինծի ինչպէս որ ես կ'ներեմ ձեզ այն յանցանքն որուն համար եկայ Թիարան, ուր կ'մեռնիմ։

ՇԱՐԼ ՄԵՐՍԻԷ»

Լէա կ'արտասանէր.—Զաւա՛կս, զաւա՛կս, զոր այնքան պիտի սիրեմ, թոթովեց։

=Ե՞րբ ստացաք այս նամակը։

—Այս առտու։

(Շար.) Թարգմ. Ժ. ՇԻՐԱԿԱՑԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Նուիրատուութիւնք Փետր. ամսոյ

Հանրային Պարտուց Վարչութեան Խնամակալական Սնտուկէն 1080 ղրշ., Գրիգոր Մէօհթէմէտեան ի Զակազիկ 720 ղրշ., Կարապետ Գազազեան յԱդրիանապոլիս 540 ղրշ., Տօքդ. Աբրահամ պէյ Նազարեան իր ամուսնութեան առթիւ 432 ղրշ., Նիկոմիդիոյ Հայոց Մուխթար Յակոբոս Մելքոն Անքիւսեանի Դրասենեկի գանձանակէն աշխատութեամբ Հայկ Ֆէլէկեանի 310.50 ղրշ., Յակոբ Սինանեան նուէր պատարագի վասն հոգւոյ իր անբոյ Մհի. Յովհաննէս Հայթայեանի 285 ղրշ., Յովհաննէս Մանուկեան ի Մարսէյլ 216 ղրշ., Երկու բարեսէր վաճառականաց Ա. Թ. եւ Գ. Ս. էֆ.ներու մէջ առեւտրական խնդրոյ մը կարգադրութեան առթիւ Գ. Ս. էֆ.ի կողմէ նուիրեալ Որբանոց—Արհեստանոցին գործիք մը առնելու համար ձեռամբ Յովակիմ Արիկեանի 216 ղրշ., Սեդրակ Քէլէկեան 216 ղրշ., Ա. Յ. Մատթէոս էֆ.՝ ի Սան Ֆրանչիսկօ 122 ղրշ.. Պէշիքթաշի Ս. Եկեղ. մէջ շրջագայած գանձանակի Յնվր. ամսուան հասոյթն 116.50 ղրշ.։ 108ական ղրշ. Ալիքսան Սագայեան, Լեւոն Տէմիրճիպաշեան, Տկն. Վասիլուհի Մարկոսեան Յարութիւն Զալըքեան յԱտաբազար, Մարտիրոս Տ. Պէրպէրեան վասն մահուան իր դստեր Օր. Գեղուհի Մ. Պէրպէրեանի ; Կ. Պոլսոյ Երիտասարդաց Քրիստ. ընկերակցութիւն, Բարեպաշտուհի Տիկին մը ըստ իր ուխտի Յնվր. Փետր. Յովհաննէս Աչուկեան։ (Շար.)